

KIES POSITIEF

Conceptverkiezingsprogramma D66 Haarlem
Gemeenteraadsverkiezingen 2026

4 Kies positief

5 Beste Haarlemmer,

6 Met optimisme presenteert D66 Haarlem dit verkiezingsprogramma voor de
7 gemeenteraadsverkiezingen van 2026. Dankzij de inzet van D66 de afgelopen jaren zijn er
8 belangrijke resultaten geboekt: een recordaantal nieuwe woningen in 2024, extra investeringen in
9 duurzame schoolgebouwen, de fiets en het openbaar vervoer, vergroening van de openbare
10 ruimte en tegelijkertijd robuuste gemeentefinanciën.

11 Opnieuw staan we voor belangrijke keuzes – keuzes over hoe onze stad groeit, hoe we met elkaar
12 samenleven en omgaan. Haarlem is een stad vol historie én vooruitgang, met bijzondere buurten
13 en enthousiaste bewoners. Samen wil D66 verder bouwen aan een stad waar iedereen zich thuis
14 voelt.

15 D66 kiest positief. We zien een wereld vol uitdagingen en ook in Haarlem gaat niet alles goed.
16 Maar met gezond optimisme kunnen wij die problemen aan, zeker in onze mooie stad. Blijven
17 hangen of alleen maar roepstoeteren helpt niet. Wij kijken vooruit, we komen in actie en nemen
18 verantwoordelijkheid; nu en voor toekomstige generaties. De komende jaren wil D66 investeren in
19 betaalbaar wonen, duurzame mobiliteit, goed onderwijs en een groene, gezonde omgeving. We
20 bouwen, maar houden vast aan wat Haarlem bijzonder maakt. We zorgen voor balans tussen
21 vernieuwing en behoud van ons erfgoed.

22 D66 zet zich in voor sterke, gemengde wijken, met oog voor wie er woont of wil wonen. Of je
23 starter bent, doorstromer, senior of nieuwkomer – Haarlem is van ons allemaal. D66 blijft daarom
24 ook ongelijk investeren voor gelijke kansen, vooral voor kinderen en jongeren. Met toegankelijke
25 zorg voor jong en oud. We werken ook aan een circulaire economie en natuurlijk maken we
26 ruimte voor cultuur.

27 Politiek is samen werken aan de gemeenschap. En dus niet alleen voor politici. Laten we in onze
28 mooie stad niet alleen praten maar ook luisteren naar elkaar, samenbrengen en samen
29 vooruitgaan. Daarom geeft D66 ruimte aan bewoners om mee te denken, om eigen initiatieven te
30 nemen en om mee te ontwerpen aan hun buurt. Wij houden van een democratische cultuur die
31 nieuwsgierig is en openstaat voor nieuwe ideeën. Iedereen telt mee: jong, oud, ondernemer,
32 vrijwilliger, gezinnen, student en mantelzorger.

33 Met dit programma zetten wij in op een Haarlem dat de kracht van optimisme, vernieuwing en
34 verbinding durft te kiezen. Aan mij en aan u om onze visie en ideeën de komende tijd te delen, op
35 het schoolplein, in de sportkantine en in de buurt. Dan kunnen we met een stevige D66-inbreng in
36 de komende jaren verder bouwen aan een stad vol kansen, met aandacht voor wat ons verbindt.

37 Laat uw stem horen op 18 maart, en kies positief. Voor Haarlem, voor u, voor de toekomst.

38

39 Steven Jonker

40 Lijsttrekker D66 Haarlem

41	Inhoud	
42	Kies positief	1
43	Wonen	4
44	Slim wonen.....	4
45	Kansen pakken in bestaande wijken.....	5
46	Haarlem: een stad om te koesteren	6
47	Duurzaam en toekomstgericht bouwen.....	7
48	Voor humane en ruimhartige opvang.....	8
49	Duurzaamheid	10
50	Een klimaatneutrale stad.....	10
51	Een klimaatadaptieve, groene stad	11
52	Een gezonde stad met schone lucht.....	12
53	Een circulaire stad	13
54	Openbare ruimte en bereikbaarheid	14
55	Duurzame mobiliteit voorop	14
56	De openbare ruimte als ontmoetingsplek.....	16
57	De stad voor iedereen toegankelijk	17
58	Ruimte voor de toekomst	18
59	Onderwijs	20
60	Goed onderwijs voor iedereen in een gezonde omgeving	20
61	Alle Haarlemse kinderen moeten zich breed kunnen ontwikkelen	21
62	Vervolgonderwijs voor een dynamische stad met economische kracht	22
63	Gezondheid, Welzijn & Sport.....	23
64	D66 zet in op Haarlemse gezondheidsdoelen	23
65	Ondersteuning voor én door elkaar	24
66	Sporten voor en door alle Haarlemmers.....	25
67	Werk & Inkomen	26
68	We laten niemand vallen bij de begeleiding naar werk.	26
69	Van een wirwar aan regelingen naar begrijpelijke steun.....	27
70	Zet in op effectieve schuldpreventie	29
71	Economie	31
72	De Waarderpolder blijft een plek om te werken	31
73	D66 kiest voor duurzaam ondernemen.....	31
74	Haarlem biedt ruimte om te ondernemen	32
75	Een levendige binnenstad draait op ondernemers	33
76	Cultuur	34

77	We koesteren de grote cultuurdragers.....	34
78	D66 ziet de kracht van de kleinere cultuurmakers.....	34
79	Cultuur beleef je. In elke wijk, overdag en in de nacht	35
80	Democratie & Openbaar bestuur.....	36
81	Gemeenschapszin is het fundament dat we versterken	36
82	We gaan voor een nieuwsgierige en open bestuurscultuur	36
83	Haarlemmers beslissen mee.....	37
84	Gemeentelijke slagkracht vergroten.....	38
85	Veiligheid	39
86	Samen geven we overlast en criminaliteit geen kans.....	39
87	Haarlem in veilige handen	40
88	Een veilige stad voor iedereen	41
89	Weerbaarheid in tijden van crisis	42
90	Financiën	44
91		
92		

93 Wonen

94 *Haarlem is een prachtige stad om te wonen. Nog meer dan op veel andere plekken in Nederland*
95 *overtreft de vraag naar woningen het aanbod. De afgelopen jaren hebben we veel nieuwe woning*
96 *gerealiseerd, met een recordaantal in 2024. Ook zijn er volop nieuwe plannen gemaakt waardoor we*
97 *de komende jaren kunnen blijven bouwen.*

98 *De vraag zal in onze prachtige stad hoog blijven, hoeveel woningen we ook toevoegen. D66 wil daarom*
99 *slim bouwen. Betaalbare huizen toevoegen, met daarbij kwaliteit en leefbaarheid voorop: we kijken*
100 *verder dan zo hoog mogelijke aantallen en woningbouwrecords. Goede en voldoende voorzieningen in*
101 *de buurt zijn net zo belangrijk. Wij focussen op slim, duurzaam en betaalbaar bouwen: kwalitatieve*
102 *huizen in sterke buurten, waar je fijn woont.*

103 *We pakken alle bouwkanalen in ontwikkelzones en vinden creatieve plekken voor woningbouw:*
104 *leegstaande panden, vergeten hoekjes en ongebruikte kavels. Extra verdiepingen op bestaande bouw*
105 *en transformatie van leegstand leveren nieuwe woningen op, terwijl parken en waardevol groen*
106 *onaangetast blijven.*

107 *Jongeren en ouderen krijgen extra aandacht in onze bouwplannen. Per wijk bepalen we de behoefte en*
108 *zorgen we voor de juiste balans, zodat Haarlammers met verschillende achtergronden elkaar*
109 *ontmoeten: wijken met veel vrijesectorwoningen krijgen vooral sociale en middenhuurwoningen erbij,*
110 *terwijl we in wijken met veel sociale woningbouw juist middenhuur en koophuizen in de vrije sector*
111 *bijbouwen.*

112 *D66 kiest dus voor gemengde wijken met goede voorzieningen, voor innovatieve woonvormen en voor*
113 *bouwen mét behoud kwaliteit van leefbaarheid. We focussen op het zo snel mogelijk realiseren van*
114 *bestaande bouwplannen. We bouwen waar mogelijk, reguleren waar nodig en verduurzamen voor de*
115 *toekomst. Zo ontstaat een leefbare en toekomstbestendige stad met ruimte voor iedereen, of je nu*
116 *starter, doorstromer of senior bent.*

117

118 Slim wonen

119 *De afgelopen jaren is er in Haarlem veel gebouwd en gewerkt aan plannen voor de toekomst. Hierdoor*
120 *kunnen we ook de komende jaren een fors aantal nieuwe woningen realiseren. Onze ambitie is om*
121 *1.000 nieuwe woningen per jaar op te leveren. We focussen op de sterk groeiende vraag naar kleinere*
122 *woningen. 44% van de Haarlemse huishoudens bestaat uit één persoon en dit percentage stijgt. Het is*
123 *daarom belangrijk om passende woningen te realiseren voor de groeiende groep*
124 *eenpersoonshuishoudens, jongeren en ouderen die passende woningen zoeken. Dat bevordert de*
125 *doorstroming op de woningmarkt, waardoor ook gezinnen weer makkelijker een gezinswoning vinden.*

126 *We blijven ook realistisch: we kunnen de woningnood in Nederland niet binnen onze gemeentegrenzen*
127 *oplossen. Er zijn grenzen aan de groei. Daarom kijkt D66 naar het aantal woningen dat we kunnen*
128 *bijbouwen, én naar de leefbaarheid van onze wijken en buurten. We zorgen dat nieuwbouw kwaliteit*
129 *toevoegt aan de stad. Betaalbare woningen in goede, toekomstbestendige wijken.*

130 *D66 Haarlem zet in op:*

131 ➤ **Focus op kwaliteit en integrale gebiedsontwikkeling.** Bij nieuwe woonplannen zorgen we voor
132 *integrale gebiedsontwikkeling. Dat betekent goed openbaar vervoer, de juiste infrastructuur,*

133 groen en voorzieningen, zoals scholen en zorg. We gebruiken nieuwbouwprojecten om deze
134 voorzieningen in de buurt mee te laten groeien.

135 ➤ **Het realiseren van bestaande ontwikkelzones.** Ontwikkelzones zoals Europaweg,
136 Schipholweg, Zuidwest, en Zijlweg-West worden verder ontwikkeld met voldoende betaalbare
137 (koop)woningen, middenhuurwoningen en voorzieningen. Onze prioriteit is het zo snel
138 mogelijk nieuwe woningen te realiseren in deze ontwikkelzones. Wat D66 betreft wijst Haarlem
139 geen nieuwe grootschalige ontwikkelzones aan; de huidige zones bieden nog voldoende ruimte
140 om veel woningen toe te voegen.

141 ➤ **Bijbouwen van betaalbare koopwoningen.** We gaan meer nieuwbouwwoningen voor
142 middeninkomens realiseren met een strikte zelfbewoningsplicht van 5 jaar. Dit zijn woningen
143 van ongeveer €300.000 tot €450.000. De zelfbewoningsplicht voorkomt een prijsopdrijvend
144 effect door vastgoedsspeculanten.

145 ➤ **Evenwichtige wijken.** We sturen bij nieuwbouw op een woningaanbod van minimaal 30% en
146 maximaal 50% sociale huurwoningen per wijk. We zorgen dat in totaal 80% van de
147 nieuwgebouwde woningen bestemd is voor bewoners met lage- en middeninkomens. Het
148 realiseren van voldoende middenhuur is hiervoor cruciaal en heeft daarom onze prioriteit.

149 ➤ **Verbeteren van de doorstroming.** We willen meer ouderenwoningen in buurten bouwen. Dan
150 kunnen ouderen naar een passend appartement in hun eigen buurt verhuizen, wat de
151 doorstroming op gang brengt in de stad.

152 ➤ **Jongeren- en studentenwoningen.** We zorgen voor meer studentenhuizen en meer zogeheten
153 'friend'-woningen; daarin hebben jongeren een appartement met een eigen slaap- en
154 badkamer. Ze delen de gezamenlijke woon- en kookruimtes. Ook maken we het makkelijker om
155 bijvoorbeeld bij een hospita te wonen, zodat er meer betaalbare gedeelde woonvormen
156 komen voor jongeren in Haarlem. Bij al deze plannen laten we jongeren meedenken, zodat we
157 zorgen dat ze voor hen écht werken.

158 ➤ **Levensloopbestendig bouwen.** We bouwen voldoende toegankelijke en levensloopbestendige
159 woningen in nieuwbouwprojecten en maken ondersteuning mogelijk voor het aanpassen van
160 bestaande woningen.

161

162 **Kansen pakken in bestaande wijken**

163 D66 ziet volop kansen voor woningbouw binnen de bestaande stad. Door creatief te kijken naar wat er
164 al staat, maken we ruimte voor nieuwe woningen zonder nieuwe wijken aan te leggen. We
165 transformeren leegstaande kantoren, bouwen extra verdiepingen op bestaande panden, maken wonen
166 boven winkels mogelijk en splitsen grote huizen op in appartementen. Door kleinschalige projecten te
167 faciliteren met snelle vergunningsprocedures, realiseren we sneller meer passende woningen.

168 D66 Haarlem zet in op:

169 ➤ **Bestaande bebouwing benutten.** We maken het makkelijker om woningen toe te voegen door
170 extra verdiepingen op gebouwen te zetten, door grote panden te splitsen naar meerdere
171 appartementen of bestaande gebouwen uit te bouwen.

- 172 ➤ **Lagere parkeernormen.** We verlagen de parkeernorm (het verplichte aantal parkeerplaatsen
173 per nieuwe woning) tot aan nul als de hoge parkeernorm een barrière is voor het realiseren
174 van nieuwe woningen. Op sommige plekken in de stad zijn de kosten voor het aanleggen van
175 nieuwe parkeerplekken namelijk torenhoog. We verlagen de parkeernorm alleen in buurten
176 met betaald parkeren. Anders parkeren nieuwe bewoners hun auto toch in de buurt.
- 177 ➤ **Maatwerk bij woningsplitsing.** We passen de regels voor woningsplitsing aan zodat ze minder
178 streng zijn. Bij woningen die al lange tijd gesplitst zijn zonder vergunning kijken we van geval
179 tot geval of er een passende oplossing is.
- 180 ➤ **Transformatie van vastgoed.** D66 geeft ruim baan aan plannen om bestaand vastgoed, zoals
181 kantoorpanden en oude schoolgebouwen, te transformeren naar woningen.
- 182 ➤ **Wonen boven winkels.** We maken wonen boven winkels makkelijker door samen met
183 pandeigenaren creatief te kijken wat er mogelijk is. Bijvoorbeeld door flexibeler om te gaan
184 met regels over de minimumafmeting van een woning en het faciliteren van fiets- en
185 autoparkeerplaatsen voor bewoners.
- 186 ➤ **Team Woonkansen voor kleinschalige projecten.** D66 wil dat er in Haarlem een 'Team
187 Woonkansen' komt dat kleinschalige bouwinitiatieven en transformaties stimuleert,
188 ondersteunt en versnelt. Zo benutten we naast de grote ontwikkelzones ook alle kleine kansen
189 voor extra woningen in de stad.

190

191 Haarlem: een stad om te koesteren

192 Haarlem is een geweldige stad om te wonen, met een historische binnenstad, vele monumenten en
193 fijne woonwijken. D66 wil deze kwaliteiten behouden, versterken en doorgeven. Dat vraagt om zorg
194 voor erfgoed en de leefomgeving, en een goede balans tussen vernieuwing en behoud. Bewoners en
195 woningzoekenden praten mee over wat hun buurt nodig heeft.

196 D66 Haarlem zet in op:

- 197 ➤ **Beschermen van waardevol groen.** We beschermen het groen in en om de stad. We bouwen
198 niet in stadsparken en de natuur. Denk aan het Reinaldapark en de groene zoom om de stad
199 met onder meer het westelijk tuinbouwgebied.
- 200 ➤ **Verantwoorde hoogbouw.** We kiezen zorgvuldig waar hoogbouw komt. Bij hoogbouw maken
201 we de begane grond levendig met voorzieningen. De historische binnenstad heeft een uniek
202 karakter dat we beschermen. Hier is geen ruimte voor hoogbouw.
- 203 ➤ **Bouwen nabij OV.** We bouwen in hoge dichtheden nabij OV-knooppunten. Naast een
204 uitstekende OV-verbinding zorgen we hier ook voor goede fietsvoorzieningen en
205 deelmobiliteit.
- 206 ➤ **Inspraak voor woningzoekenden.** D66 wil dat de stem van woningzoekenden beter gehoord
207 wordt. Hiervoor richten we de Raad voor Woningzoekenden in Haarlem op. Woningzoekenden
208 krijgen op deze manier meer inspraak over nieuwbouwprojecten en de herinrichting van wijken
209 en buurten.

210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245

Duurzaam en toekomstgericht bouwen

D66 Haarlem kiest voor innovatief bouwen dat het klimaat beschermt, gemeenschappen versterkt en flexibel meebeweegt met veranderende woonbehoeften. We zetten in op woningen die niet alleen vandaag, maar ook over vijftig jaar nog waardevol zijn voor onze stad.

D66 Haarlem zet in op:

- **Klimaatvriendelijke bouwmethoden.** We lopen voorop in duurzaam bouwen door houtbouw, bio-based en andere klimaatvriendelijke bouwmethoden te stimuleren, zowel bij nieuwbouw als bij renovatie.
- **Klimaatadaptief bouwen:** Woningbouw met meer groen, betere waterberging, natuurinclusief bouwen en bestand tegen extreme weersomstandigheden. Dat is waar we naar streven. We onderzoeken of slimme oplossingen zoals wc's spoelen met regenwater en efficiënte GFT-inzameling in nieuwbouw verplicht kan worden.
- **Flexibele woonconcepten.** We moedigen woonconcepten aan die in de toekomst eenvoudig aangepast kunnen worden aan veranderende woonbehoeften en gebouwd zijn voor de 'eeuwigheid'.
- **Stimuleren van gedeelde voorzieningen.** We geven meer ruimte aan projecten met gedeelde voorzieningen zoals gezamenlijke wasmachines, deelauto's en gedeelde tuinen, met als ambitie dat in 2050 1 op de 20 appartementen onderdeel is van een Samen Beter Wonen-gebouw (zie kader).
- **Verduurzamen van erfgoed.** Het verduurzamen van erfgoed is door stapelende regelgeving vaak nodeloos complex. We willen daarom minder en soepelere regels voor de verduurzaming van erfgoed, bijvoorbeeld voor isolatie, nieuwe kozijnen, ramen en de plaatsing van zonnepanelen.
- **Ruimte voor wooncoöperaties.** Minstens drie kavels worden benut voor wooncoöperaties. Hierin ontwikkelen bewoners samen hun woonomgeving voor betaalbare woningen met een sterk gemeenschap en meer zeggenschap.

Samen beter wonen

Om het woningtekort en de groeiende eenzaamheid in Haarlem aan te pakken, hebben D66 en andere partijen in 2023 het plan "Samen Beter Wonen" gelanceerd. Het plan stimuleert de bouw van woningen met gedeelde voorzieningen, waarbij mensen een eigen, volwaardige woning hebben maar tegelijkertijd ook met elkaar in verbinding staan.

Het centrale idee is het stimuleren van woonvormen waarbij bewoners voorzieningen delen. In plaats van dat alles privé-eigendom is, wordt in nieuwe woongebouwen een klein deel van de ruimte, zo'n 3%, bestemd voor gemeenschappelijk gebruik. Denk hierbij aan een gedeelde tuin, werkruimtes, sportvoorzieningen, logeerkamers of een gezamenlijke woonkamer waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Het delen van voorzieningen leidt tot nieuwe ontmoetingen en sociale contacten. Daarnaast is helpt het om een duurzame manier van leven vorm te geven.

Het plan wil ook wooncoöperaties bevorderen, waarbij groepen bewoners gezamenlijk woningen kopen en beheren om deze betaalbaar te houden. Er zijn concrete doelen gesteld: op de lange termijn, in 2050, moet tenminste 5% van de Haarlemse appartementen (één op de twintig) een "Samen Beter Wonen-gebouw" zijn. D66 Haarlem beseft dat het voor de gemeente lastig is om de benodigde particuliere initiatieven aan te jagen, maar we blijven ons de komende jaren inzetten om deze ambitie waar te maken.

246

247 Voor humane en ruimhartige opvang

248 Mensen op de vlucht voor oorlog, geweld of vervolging hebben recht op bescherming en D66 wil
249 vluchtelingen deze bescherming kunnen bieden. Haarlem is wat D66 betreft een gastvrije stad die in
250 dat geval een bijdrage levert aan de opvang van vluchtelingen die in Nederland asiel vragen: zo sloten
251 honderden Haarlemse vrijwilligers in 2015 de door de burgeroorlog gevluchte Syriërs in hun armen en
252 stelden vele Haarlemmers eigen huis en haard open om Oekraïense vluchtelingen op te vangen.
253 Daarnaast denkt D66 ook aan die gemeenten waar nu de grote AZC aanmeldcentra staan waar
254 duizenden mensen tegelijk worden opgevangen. Een eerlijke spreiding van vluchtelingen over alle 342
255 gemeenten zorgt ervoor dat elke gemeente een haalbare opgave heeft om hen op te vangen.

256 We zetten daarom in op goede, humane en zo veel mogelijk structurele opvangplekken. Nog te vaak
257 belanden vluchtelingen langdurig in geïmproviseerde noodopvang, zoals hotels en schepen. Ook in
258 Haarlem. Zulke noodopvang is niet wenselijk en heel erg duur. D66 is daarom voorstander van regionale
259 afspraken en regionale spreiding om asielzoekers zoveel mogelijk in langdurige, structurele
260 opvangplekken op te vangen. D66 heeft bij het maken van de keuze van de locaties voor opvangplekken
261 gekeken naar draagkracht en draagvlak van de buurt of de wijk. Daarnaast hebben we gekeken naar
262 mogelijkheden voor minder grootschalige opvang.

263 D66 vindt het belangrijk dat vluchtelingen meedoen vanaf dag één. Zowel in Haarlem als in de
264 landelijke politiek zetten we ons ervoor in dat asielzoekers zo snel mogelijk kunnen werken en de taal
265 kunnen leren. De taal spreken en werken is de beste manier om te integreren in de samenleving.
266 Daarbij ondersteunen we asielzoekers met toegang tot cursussen en arbeidsbegeleiding.

267 Tenslotte wil D66 een brug slaan tussen opvangplekken en de buurt. We zijn voorstander van
268 klankbordgroepen die worden opgericht met omwonenden en de gemeente. Met deze

269 klankboardgroepen geeft de gemeente de buurt een stem en kan bovendien effectief worden
270 gehandeld bij vragen, zorgen of problemen rond de opvang.

271 D66 Haarlem zet in op:

272 ➤ **Leveren van onze bijdrage aan opvang van asielzoekers en vluchtelingen.** D66 Haarlem wil
273 een eerlijke bijdrage blijven leveren aan de opvang van asielzoekers en vluchtelingen die in
274 Nederland terecht komen.

275 ➤ **Het realiseren van goede langdurige opvangplekken.** D66 Haarlem is voorstander van het
276 realiseren van de twee structurele AZC locaties waar vluchtelingen meerjarig worden
277 opgevangen. Daarnaast hebben we een paar kleinere locaties voor een specifieke groep,
278 alleenstaande minderjarige asielzoekers. Dit gaat vaak om kinderen tussen de 12 en 18 jaar die
279 in kleinere locaties met andere tieners die alleen zijn gevlucht worden opgevangen en goede,
280 dagelijkse begeleiding.

281 ➤ **Regionale samenwerking.** Door regionaal samen te werken kunnen we beter gebruik maken
282 van alle opvangmogelijkheden. D66 wil deze regionale samenwerking verder uitbouwen en
283 waarborgen dat iedereen zijn steentje bijdraagt.

284 ➤ **Meedoen vanaf dag één.** De procedure voor een verblijfsvergunning duurt vaak jarenlang. Het
285 gevolg is dat asielzoekers jarenlang en afgezonderd in een AZC zitten. D66 wil asielzoekers in
286 Haarlem helpen om vanaf dag één mee te doen met taalcursussen, arbeidsbegeleiding,
287 vrijwilligerswerk en kennismaking met de buurt, onze stad en ons land.

288 ➤ **Een brug tussen opvang en de buurt.** Met de buurtbewoners maken we via klankborden goede
289 afspraken over de inrichting van een nieuw centrum en de leefbaarheid rondom de buurt. De
290 vele Haarlemmers die zich als vrijwilliger willen inzetten hebben op deze manier ook een goed
291 contactpunt.

292 ➤ **Goede opvang en ondersteuning Oekraïners.** Voor Oekraïners wordt aparte – veelal tijdelijke
293 – huisvesting geregeld. Haarlem loopt voorop in het bouwen van kwalitatief goede flexibele
294 opvangplekken. D66 steunt die inzet. Ook ondersteunen we lokale organisaties die Oekraïners
295 helpen met het vestigen in de stad.

296

297 Duurzaamheid

298 *Verduurzaming is één van de belangrijkste opgaven om onze stad in de toekomst leefbaar en*
299 *aantrekkelijk te houden. We merken nu al de gevolgen van klimaatverandering, zoals zware regenval*
300 *en periodes van extreme droogte. Hoe langer we wachten, hoe extremer deze negatieve gevolgen zullen*
301 *zijn en hoe duurer de oplossing wordt.*

302 *In de afgelopen jaren zijn er in Haarlem diverse initiatieven genomen tegen klimaatverandering en voor*
303 *een klimaatadaptieve leefomgeving. Denk aan het stimuleren van zonnepanelen op daken en het*
304 *starten met buurtwarmtenetten. Hoewel we belangrijke stappen voorwaarts hebben gezet, zijn we er*
305 *nog lang niet.*

306 *We willen de komende jaren doorgaan op het pad dat we zijn ingeslagen. En waar mogelijk willen we*
307 *de verduurzaming versnellen. Het leidende principe van waaruit we handelen, luidt: 'we doen het*
308 *duurzaam, tenzij'. Hierbij zorgen we ervoor dat alle Haarlemmers daaraan mee kunnen doen.*

309

310 Een klimaatneutrale stad

311 In de strijd tegen klimaatverandering stappen we voor onze energie- en warmtevoorziening over naar
312 duurzame energie. Het gebruik van fossiele brandstof moeten we verminderen en uiteindelijk
313 helemaal beëindigen.

314 Een belangrijk doel is dat Haarlem in 2040 van het gas af is. Dit gaat alleen lukken als de gemeente,
315 burgers, ondernemers hier meer vaart mee maken. Hiervoor is het belangrijk dat we nieuwe woningen
316 duurzaam bouwen, gemeentelijke regels voor duurzame energievoorzieningen versoepelen en werk
317 maken van het isoleren van bestaande woningen en bedrijfspanden.

318 Naast energiebesparing wil D66 ook duurzame energieopwekking zoveel mogelijk stimuleren. Alle
319 Haarlemmers moeten de kans krijgen om mee te denken en mee te doen in projecten voor de
320 opwekking van duurzame energie. Zo profiteren alle Haarlemmers van schone energie én het financiële
321 rendement.

322 D66 Haarlem zet in op:

323 ➤ **Isoleren van woningen en bedrijfsruimten.** We willen het enorme potentieel aan
324 energiebesparing beter benutten. We geven Haarlemmers betere toegang tot advies over het
325 verduurzamen van woningen en bedrijfsruimtes. We ondersteunen het uitvoeren van
326 energiescans. Woningbezitters en ondernemers kunnen bij een centraal informatiepunt zien
327 welke subsidies voor hen beschikbaar zijn.

328 ➤ **Van gas naar warmtenet.** We bouwen warmtenetten en schalen deze zo snel mogelijk op naar
329 andere wijken. Dit doen we in samenwerking met woningcorporaties en woningeigenaren.
330 Naar de voorbeelden van Zonnewarmtenet Ramplaankwartier en Warmtenet Waarderpolder
331 stimuleren we initiatieven van buurtbewoners en bedrijvenparken om een warmtenet aan te
332 leggen.

333 ➤ **Meer zonnepanelen.** Veel Haarlemmers hebben al zonnepanelen en we willen dat aantal
334 vergroten. D66 heeft in de afgelopen periode succesvol de regelgeving voor zonnepanelen op

335 monumenten in Haarlem versoepeld en in de komende periode willen we dit nog makkelijker
336 maken.

337 ➤ **Buurtinitiatieven en energiecoöperaties.** In veel Haarlemse buurten hebben bewoners zelf het
338 initiatief genomen om samen hun eigen leefomgeving te verduurzamen. D66 vindt dat elke
339 buurt zo'n initiatief verdient en wil deze initiatieven stimuleren. Daarnaast zien we ook
340 energiecoöperaties als belangrijke samenwerkingspartners.

341 ➤ **Aanpakken van netcongestie.** Netcongestie moet geen barrière vormen voor verduurzaming
342 van de stad. We willen dat Haarlemmers snel hun zonnepanelen kunnen aansluiten en kunnen
343 overstappen op een (hybride) warmtepomp of elektrische auto. Daarom zetten we in op
344 oplossingen zoals buurtbatterijen, het spreiden van de energievraag en gezamenlijke
345 energiecontracten voor bedrijven.

346 ➤ **Goed inpassen van transformatorhuisjes.** Om de netcongestie aan te pakken zullen er de
347 komende jaren meer transformatorhuisjes nodig zijn. We willen dat netbeheerders en
348 bewoners samen kijken hoe nieuwe huisjes goed in de wijk geplaatst kunnen worden.

349

350 Een klimaatadaptieve, groene stad

351 We zorgen dat onze stad beter bestand is tegen de extreme gevolgen van klimaatverandering. Intense
352 regenbuien met kans op overstroming zullen vaker komen, net als langere periodes van droogte met
353 mogelijke schade aan groen en natuur en hoogoplopende temperaturen. Haarlem is een van de meest
354 versteende steden van Nederland. Hierdoor is er ook veel hittestress. Afgelopen coalitieperiode zijn er,
355 mede op initiatief van D66, grote stappen gezet om de stad te vergroenen. In samenwerking met
356 inwoners en ondernemers zorgen we dat Haarlem een nog veiligere, leefbaardere en aantrekkelijkere
357 stad wordt.

358 Inwoners kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het vergroenen en klimaatadaptief maken van
359 de stad Haarlem. Dat kan individueel, met de burens, de straat of de buurt, en zelfs via de school. In de
360 afgelopen jaren zijn er al veel groene initiatieven door Haarlemmers genomen en gerealiseerd. D66
361 vindt het belangrijk om dit soort initiatieven te blijven ondersteunen en stimuleren.

362 D66 Haarlem zet in op:

363 ➤ **Voorbeeldfunctie gemeente.** De gemeente geeft het goede voorbeeld om de stad te
364 vergroenen bij ruimtelijke en civiele projecten. Bij de woningbouwopgave en nieuwe projecten
365 maken we ruimte voor groenvoorziening. Daarnaast is ecologisch beheer, zonder pesticiden,
366 van ons stedelijk groen het uitgangspunt.

367 ➤ **Straat-voor-sstraat aanpak met bewoners.** De komende tien jaar gaan veel straten op de schop
368 vanwege rioolonderhoud. Dit is een kans om in samenspraak met bewoners 'de straat van de
369 toekomst' te bouwen; een straat die groen, schoon en leefbaar is en aansluit bij behoeftes van
370 de bewoners en ondernemers. Dit kan bijvoorbeeld via co-creatie, zoals de positieve reacties
371 van bewoners op de Oude Groenmarkt en de Gedempte Oostersingel laten zien. Met deze
372 aanpak kunnen we kosteneffectief en inclusief de stad van morgen bouwen.

- **Meer geveltuinen, buurttuinen en groene daken.** We breiden het Haarlems Duurzaamheidsloket verder uit door niet alleen praktische tips en informatie te verstrekken maar ook actief evenementen te organiseren, bijvoorbeeld om tegelwippen te stimuleren (minder tegels en meer groen in de tuin). Ook zien we meerwaarde in een intensievere samenwerking tussen het loket en de gebiedsverbinders.
- **Meer regenwater opslag.** We stimuleren particuliere initiatieven voor de opslag van regenwater. Omdat er vaker periodes van droogte en hitte zijn, wordt waterbesparing en het opslaan van regenwater belangrijker. Het bewustzijn hierover willen bij Haarlemmers laten groeien door goede informatievoorziening.

Een gezonde stad met schone lucht

D66 zet zich al jarenlang in voor ambitieuze plannen om de luchtkwaliteit te verbeteren. De gemiddelde Haarlemmer ademt nu dagelijks ongewild en ongemerkt een hoeveelheid vervuilde lucht in die overeenkomt met het roken van vier sigaretten. Het verkeer heeft een grote invloed op de luchtkwaliteit door de uitstoot van stikstofoxide en fijnstof. Mede dankzij D66 zijn daarom in de afgelopen jaren de milieuzone en nul-emissiezone voor vracht- en bestelverkeer geïntroduceerd. Daarnaast heeft D66 het initiatief genomen tot een nul-emissiezone voor brom- en snorfietsen per 2027. We blijven ons ook de komende jaren inzetten voor minder luchtvervuiling door verkeer.

We geven meer ruimte aan voetgangers en fietsers, zodat het grote aantal korte autoritten in de stad vermindert. We blijven ons inzetten om meer bomen te planten en hoogwaardig groen aan te leggen. Ecologisch belangrijke gebieden, zoals de Haarlemmerhout en het Westelijk Tuinbouwgebied, bieden we meer bescherming. Bewonersinitiatieven voor een schonere lucht stimuleren we. Een voorbeeld hiervan is het project Hollandse Luchten, waarbij bewoners de luchtkwaliteit in hun wijk in de gaten houden.

D66 Haarlem zet in op:

- **De gemeente geeft het goede voorbeeld.** Machines en gereedschap in de bouw zijn één van de grootste luchtvervuilers in de stad. Daarom wil D66 dat de gemeente, in lijn met het ondertekende Convenant Schoon en Emissieloos Bouwen, zich inzet om de uitstoot en geluidsoverlast bij bouwwerkzaamheden te verminderen.
- **Minder uitstoot door gemotoriseerd verkeer.** D66 wil dat er vaart gemaakt wordt met de uitvoering van het besluit om een nul-emissiezone voor brom- en snorfietsen in te stellen, zodat deze per 2027 een feit is. Daarnaast gaan we aan de slag met striktere normen voor de uitstoot van taxi's en touringcars. Ook wil D66 in de stad alleen nog diesel-personenauto's vanaf emissie 5 toestaan. En we willen verkennen of het gebied van de milieuzone kan worden uitgebreid, zodat steeds meer Haarlemmers genieten van schone lucht. Bij de uitbreiding of invoering van striktere normen voor milieuzones hecht D66 eraan dat hier tijdig over wordt gecommuniceerd, zodat Haarlemmers kunnen anticiperen.
- **Gifvrij Haarlem.** Zelfs in een dichtbevolkte omgeving als Haarlem worden nog steeds bestrijdingsmiddelen gebruikt die leiden tot een verhoogde kans op Parkinson en kanker. Wij delen de zorgen die Ramplaanbewoners hierover hebben; het gif wordt direct naast hun huizen

413 gespoten. Daarom wil D66 Haarlem dat de gemeente zich inzet om hier zo snel mogelijk een
414 einde aan te maken.

415 ➤ **Voor iedere nieuwe Haarlemmer planten we een boom.** Dit kan deels door niet gebruikte
416 ruimte te voorzien van groen, maar we zullen ook gebieden die nu bestraat zijn anders
417 inrichten zodat er meer ruimte voor groen ontstaat.

418 ➤ **Minder geluidsoverlast.** Geluidsoverlast kan een grote invloed hebben op de kwaliteit van de
419 leefomgeving en de gezondheid van Haarlemmers. D66 zet zich daarom in om dit zoveel
420 mogelijk tegen te gaan. Daarbij denken we aan maatregelen die het lawaai van wegverkeer
421 reduceren en een kritische dialoog met partijen om de overlast van bijvoorbeeld vliegtuigen
422 en het circuit te verminderen.

423

424 Een circulaire stad

425 Een circulaire economie is essentieel voor een duurzame toekomst. In een circulaire stad hergebruiken
426 we materialen en grondstoffen zoveel mogelijk, waardoor afval wordt geminimaliseerd en de druk op
427 natuurlijke hulpbronnen vermindert. Dit betekent dat we zoveel mogelijk hergebruiken, repareren wat
428 kapot is en recyclen wat niet meer bruikbaar is.

429 D66 streeft naar een circulaire uitvoeringsagenda waarin de gemeente samenwerkt met bedrijven en
430 inwoners om innovatieve oplossingen te vinden voor een duurzamer Haarlem. Door circulaire principes
431 toe te passen in de bouw, industrie en consumptie, kunnen we een veerkrachtige en
432 toekomstbestendige stad creëren.

433 D66 Haarlem zet in op:

434 ➤ **Circulaire Uitvoeringsagenda.** We maken een uitvoeringsagenda waarin staat waar de kansen
435 liggen voor een circulaire economie in Haarlem en hoe we die in samenwerking met onze
436 burgers, bedrijven en ondernemers kunnen pakken. Onderdeel hiervan is een circulair impact
437 fonds, zodat circulaire initiatieven op financiering kunnen rekenen en bedrijven gestimuleerd
438 worden circulair te ondernemen.

439 ➤ **Afval scheiden stimuleren en belijzen van restafval.** Gescheiden afvalinzameling is een
440 belangrijk startpunt om hergebruik te stimuleren. D66 vindt dat we stapsgewijs moeten blijven
441 toewerken naar het eerder gestelde doel van 75% gescheiden afvalinzameling. We zorgen dat
442 afval scheiden voor alle Haarlemmers makkelijk en vanzelfsprekend wordt. Om de kosten voor
443 iedere Haarlemmer niet verder te laten stijgen willen we het 'de vervuiler betaalt'-principe
444 verdergaand invoeren voor restafval. Zo blijven de kosten voor Haarlemmers ook zo laag
445 mogelijk.

446 ➤ **Repair cafés verder uitbreiden.** Repair cafés zijn een goede manier om bewoners op een
447 toegankelijke manier te helpen om apparaten te hergebruiken. D66 wil deze succesvolle
448 aanpak tegen verspilling verder ondersteunen.

Openbare ruimte en bereikbaarheid

In deze tijd waarin we steeds meer mensen in onze stad verwelkomen, is het belangrijker dan ooit dat Haarlem goed bereikbaar blijft voor iedereen. Haarlemmers gebruiken de openbare ruimte om te spelen, te ontmoeten, te wandelen en zich te verplaatsen. De inrichting van de openbare ruimte bepaalt hoe we deze kunnen gebruiken.

Wij geloven in een Haarlem waar de openbare ruimte eerlijk verdeeld is en waar de meest kwetsbare gebruikers beschermd worden. D66 Haarlem kiest voor het geven van ruimte aan voetgangers en fietsers. Tegelijkertijd blijven we investeren in parkeergarages voor automobilisten die afhankelijk zijn van hun auto. Ons bereikbaarheidsbeleid volgt het STOMP-principe: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, mobiliteit als een service (zoals deelfietsen en deelauto's) en dan de privéauto. Door de openbare ruimte eerlijk te verdelen en de meest kwetsbare verkeersdeelnemers centraal te stellen, creëren we een Haarlem dat klaar is voor de toekomst: bereikbaar, leefbaar en voor iedereen.

Duurzame mobiliteit voorop

We willen van Haarlem een echte fiets- en wandelstad maken. Onze historische binnenstad en compacte wijken lenen zich perfect voor verplaatsingen te voet en op de fiets. Door slim om te gaan met mobiliteit dragen we bij aan een gezonder, duurzamer en leefbaarder Haarlem. We stimuleren bewegen en maken alternatieven voor de auto aantrekkelijker, zodat fietsen en lopen niet alleen de duurzaamste maar ook de prettigste manier wordt om je door de stad te bewegen. D66 zet zich in om de ambitie uit het Haarlemse Mobiliteitsbeleid zo snel mogelijk te realiseren. Dit betekent dat 90% van de verplaatsingen van onze inwoners binnen de stad te voet of met de fiets worden gedaan.

Ons ambitieuze doel is dat D66 Haarlem zet in op:

- **Een stadsbreed netwerk voor voetgangers.** Wij willen meer aantrekkelijke, directe en veilige wandelroutes, met duidelijke bewegwijzering, veilige oversteekplaatsen en langere groentijden.
- **Versnelde aanleg van doorfietsroutes.** D66 wil de fietsring rond het centrum en de doorfietsroutes naar Amsterdam, Velsen en Haarlemmermeer versneld aanleggen. Dankzij goede paden en duidelijke bewegwijzering maken we het aantrekkelijker om de fiets te pakken.
- **Prioriteit voor fietspadonderhoud.** Wij willen dat het onderhoud van fietsroutes voorrang krijgt in het gemeentelijke beleid, om snelheid, doorstroming en comfort voor fietsers te waarborgen.
- **Extra veiligheidsmaatregelen voor fietsers.** Sommige verkeersproblemen zijn, los van groot onderhoud, met gerichte ingrepen op te lossen. Wij maken een budget vrij voor gerichte ingrepen die de verkeersveiligheid voor fietsers verhogen, met name op drukke kruispunten en schoolroutes. Inwoners kunnen knelpunten aandragen bij de gemeente.
- **Een verbeterd en betrouwbaar OV-netwerk.** Wij investeren in een nieuw OV-knooppunt bij Nieuw Zuid, een betrouwbare nachtverbinding en snelle metrobusverbindingen (BRT) naar Amsterdam en Schiphol. Ook blijven we ons hardmaken voor een goede verbinding met de regio, bijvoorbeeld als het gaat om het op peil houden van de spoorverbinding met Alkmaar.

- 488 ➤ **Goede OV-verbinding van noord naar zuid.** D66 zet vol in op het realiseren van het nieuwe
489 OV-knooppunt Zuid. Vervolgens bouwen we hierop voort door op termijn een tramlijn of een
490 gelijkwaardige, hoogwaardige OV-verbinding te realiseren tussen het station en het
491 knooppunt, waarmee we ook Haarlem Noord en Schalkwijk Centrum willen aansluiten (zie ook
492 kader). Hierdoor verminderen we de overlast van het grote aantal bussen door de stad.
- 493 ➤ **Aansluiting bij de Vervoerregio Amsterdam.** Wij willen dat Haarlem zich aansluit bij de
494 Vervoerregio om de regionale OV-verbindingen en de samenwerking te verbeteren.

Een tram in Haarlem

Haarlem groeit en bloeit, naar verwachting hebben we op termijn meer dan 190.000 inwoners. Vandaar dat we de komende jaren hard inzetten op hoogwaardige OV-verbindingen, bijvoorbeeld via het OV-knooppunt Zuid en metrobusverbindingen met Amsterdam. Maar voor een historische stad met smalle straten als Haarlem is de groei van het aantal inwoners en reizigers niet alleen een OV-uitdaging voor de komende jaren, maar ook voor de komende decennia. We staan een cruciale keuze: laten we de druk op onze straten en onze leefbaarheid toenemen, of werken we nu al aan een toekomstbestendige oplossing?

D66 ziet de komst van een tram als reële mogelijkheid om de toenemende druk op het busvervoer op te vangen. De realisatie van een hoogwaardige Noord-Zuid tramlijn, die loopt van het Delftplein in Noord, via Haarlem Centraal en het nieuwe OV-knooppunt Zuid, naar het hart van Schalkwijk, is geen luxe, maar een wezenlijke stap om Haarlem bereikbaar en aantrekkelijk te houden.

De voordelen van een tram zijn onmiskenbaar. Een tram heeft een veel hogere capaciteit en vervoert evenveel passagiers als drie tot vier bussen. De aanleg van een nieuwe tramlijn is niet van de een op de andere dag te realiseren. Maar door nu de tram te verkennen kunnen we in de toekomst de verwachte reizigersgroei efficiënt opvangen en het grote aantal bussen uit onze kwetsbare, historische binnenstad halen. Dit leidt direct tot meer rust en ruimte voor fietsers en voetgangers.

Bovendien is een tram simpelweg aantrekkelijker dan een bus. Deze zogeheten 'trambonus' zorgt voor gemiddeld 15% meer reizigers, omdat mensen bewuster kiezen voor het comfort, de betrouwbaarheid en de duidelijke route van een tram. Zo wordt het een volwaardig alternatief dat mensen overtuigt de auto te laten staan. De tram verbetert ook de kwaliteit van de leefomgeving. Een moderne tram op een goed aangelegd spoor zorgt voor aanzienlijk minder trillingen en geluidsoverlast dan de zware bussen die nu door onze straten rijden, een verademing voor duizenden Haarlemmers langs de huidige busroute.

Deze nieuwe ruggengraat voor de stad hoeft niet bij de gemeentegrenzen te stoppen. In de toekomst zou de lijn in het noorden kunnen worden doorgetrokken naar Velsen of in het zuiden naar Heemstede, Zandvoort en/of Hoofddorp, waarmee we de hele regio duurzaam verbinden en oude verbindingen in een modern jasje herstellen.

495

496 De openbare ruimte als ontmoetingsplek

497 Straten zijn meer dan verkeersaders – het zijn onze gezamenlijke huiskamers. In een tijd waarin
498 digitalisering en individualisering toenemen, is de behoefte aan fysieke ontmoetingsplekken groter dan
499 ooit. Juist nu moeten we meer naar elkaar omkijken en verbinding zoeken. Een goed ingerichte
500 openbare ruimte kan mensen samenbrengen, eenzaamheid verminderen en de sociale cohesie
501 versterken. Wanneer bewoners elkaar kennen en ontmoeten op pleinen, in parken en op levendige
502 straten, ontstaat er een gemeenschap die naar elkaar omkijkt. We willen daarom de leefbaarheid en
503 gemeenschapszin bevorderen door de openbare ruimte anders in te richten en meer ruimte te geven
504 aan verblijf, spel en ontmoeting. Door parkeerplaatsen om te vormen tot ontmoetingsplekken en

505 straten terug te geven aan mensen, creëren we een stad waar mensen zich thuis voelen en elkaar
506 kunnen ontmoeten.

507 D66 Haarlem zet in op:

508 ➤ **Van parkeerplaats naar leefruimte.** In nauwe samenspraak met bewoners transformeren we
509 parkeerplaatsen naar verblijfsruimte, speelplekken en groen.

510 ➤ **Meer leefstraten en buurtinitiatieven.** We breiden het leefstraten-programma uit, waarbij
511 straten tijdelijk worden afgesloten voor verkeer om ruimte te maken voor ontmoeting en
512 buitenspelen, en ondersteunen buurtinitiatieven die de gemeenschapszin in de wijk
513 versterken.

514 ➤ **Vergroening en verkoeling van de wijk.** D66 wil meer groen en water in de straten voor een
515 aangename omgeving en een stad die beter bestand is tegen het veranderende klimaat.

516 ➤ **Uitnodigende en toegankelijke speelplekken.** Wij willen meer speelplekken in de openbare
517 ruimte die geschikt zijn voor alle kinderen, ook kinderen met een handicap. Zodat ieder kind
518 kan meespelen.

519 ➤ **Een wijkmobiliteitsbudget voor sociale cohesie.** We introduceren een budget waarmee
520 buurten zelf collectieve vervoersoplossingen kunnen opzetten. Denk hierbij aan deelauto's die
521 door bewoners zelf worden beheerd. Dat is niet alleen praktisch is, het versterkt ook de
522 onderlinge band in de buurt.

523 ➤ **Meer eenrichtingsstraten:** Bij herinrichtingen van woonstraten wordt eenrichtingsverkeer met
524 een maximumsnelheid van 20 kilometer per uur het uitgangspunt. Dit levert meer ruimte op
525 voor groen en ontmoeten en meer veilige plekken voor kinderen om op straat te spelen.

526

527 De stad voor iedereen toegankelijk

528 D66 Haarlem vindt dat iedereen zich vrij moet kunnen bewegen door de stad, ongeacht inkomen,
529 leeftijd of beperking. Met een vergrijzende bevolking is het essentieel dat we nu al investeren in een
530 stad die toekomstklaar is voor alle leeftijden. Voor onze 80-jarigen betekent dit obstakelvrije stoepen,
531 voldoende rustpunten en goed toegankelijk openbaar vervoer, zodat zij hun zelfstandigheid en
532 mobiliteit behouden. Tegelijkertijd creëren we voor onze 8-jarigen een veiligere stad met meer ruimte
533 om te spelen op stoepen en in straten, zodat zij zich vrij en zelfstandig kunnen bewegen. Wanneer we
534 ontwerpen voor de jongsten en de oudsten, maken we een stad die voor iedereen werkt.

535 D66 Haarlem zet in op:

536 ➤ **Obstakelvrije openbare ruimte.** Wij willen brede voetpaden met als uitgangspunt een
537 minimum van 2,10 meter, een update van de blindengeleidelijnen en voldoende rustplekken.

538 ➤ **Veilige school- en woonomgevingen.** D66 Haarlem wil 'schoolstraten' die autovrij zijn tijdens
539 haal- en brengtijden en meer 20 km/u zones in woonstraten. Ook willen we knelpunten bij
540 (middelbare) scholen en zorgcentra waar de fietsveiligheid onder druk staat snel aanpakken.

- **Betere toegankelijkheid voor mensen met een beperking.** D66 wil meer gehandicaptenparkeerplaatsen, volledig toegankelijke OV-haltes, een centrumroute zonder obstakels en meer rolstoeltoegankelijke openbare toiletten op strategische locaties.
- **Veilig oversteken Haarlemmerhout.** D66 wil een veilige voetgangersoversteekplaats halverwege de N205, zodat wandelaars, hardlopers en gezinnen de hele Haarlemmerhout kunnen gebruiken zonder om te hoeven lopen.

Ruimte voor de toekomst

Haarlem groeit en verandert, en deze ontwikkeling staat niet op zichzelf. In heel Noord-Holland komen er de komende jaren duizenden woningen bij. In Haarlem willen we volop ruimte geven voor deze broodnodige woningbouw, maar we moeten ons realiseren dat er vrijwel geen extra doorgaande straten en wegen bij komen. De bestaande infrastructuur moet slimmer worden gebruikt, zowel binnen de stad als voor verbindingen naar buiten. De wegen naar Amsterdam, Schiphol en andere knooppunten staan nu al vaak vast, en zonder ingrijpende veranderingen zal dit alleen maar verergeren. Voor een leefbare stad moeten we fundamenteel anders omgaan met de beschikbare ruimte.

Na 30 jaar stilstand is er eindelijk beweging in het parkeerdossier. Het nieuwe parkeerbeleid, tot stand gekomen na het referendum en input van Haarlemmers, introduceert betaald parkeren in zeven extra woonwijken met een hoge parkeerdruk. D66 steunt dit resultaat als belangrijke eerste stap. We zien ondertussen dat de parkeerdruk ook in veel andere wijken hoog is en toeneemt. D66 pleit daarom voor een stadsbrede, samenhangende aanpak om de parkeerproblemen op te lossen. Zo voorkomen we dat het probleem zich verplaatst en creëren we tegelijk ruimte voor woningbouw en leefbaarheid.

We kunnen niet doorgaan met het huidige ruimtegebruik waarbij stilstaande en rijdende auto's een groot deel van onze kostbare openbare ruimte innemen. We reguleren daarom het autogebruik in de stad, terwijl we tegelijkertijd zorgen voor goede alternatieven. Zo creëren we ruimte voor woningen, groen en een prettige leefomgeving, en houden we Haarlem bereikbaar voor alle vervoermiddelen.

D66 Haarlem zet in op:

- **Gereguleerd parkeren in de stad.** D66 is voorstander van het nieuwe parkeerbeleid en wil daar voortvarend uitvoering aan geven. Op de lange termijn willen we in de hele stad gereguleerd parkeren invoeren met een vergunningenplafond, met behoud van de bezoekersregeling en speciale vergunningen voor essentiële beroepen en mantelzorgers.
- **Leefbaarheid als criterium bij parkeerbeleid.** Bij de invoering van gereguleerd parkeren moet niet alleen de parkeerdruk, maar ook de behoefte aan meer groen, fietsparkeren, speelruimte en brede stoepen in de buurt een doorslaggevende rol spelen.
- **Parkeergarages.** D66 Haarlem vindt het betere benutten van bestaande parkeergarages en het bouwen van nieuwe parkeergarages een goed idee om de parkeerdruk in de straten te verminderen. Hierbij geldt wel de stelregel dat bij nieuwe parkeergarages iedere extra parkeerplek in de garage er een parkeerplaats in de straat verdwijnt om ruimte maken voor bijvoorbeeld groen, spelen of fietsparkeren.

- 580 ➤ **Meer autoluwe en autovrije straten.** D66 wil meer autoluwe zones en ruimte voor autovrije
581 woonconcepten zoals het Ripperdatterrein, met concrete plannen voor de Bakenessergracht,
582 Heiliglanden, Gedempte Oude Gracht en Papentorenvest.
- 583 ➤ **Groen en water terug in de stad.** Wij streven ernaar om in de toekomst bij de Gedempte Oude
584 Gracht en het Papentorenvest een groene verblijfsruimte te realiseren en waar mogelijk het
585 water terug te brengen.
- 586 ➤ **Mobiliteitshubs in elke wijk.** In iedere wijk komt een hub met een compleet aanbod van
587 deel(bak)fietsen, deelauto's en een goede aansluiting op het openbaar vervoer.
- 588 ➤ **Slimme stadslogistiek.** We stimuleren wijkgerichte pakketbezorging om het aantal
589 vervoersbewegingen in de stad te verminderen.
- 590 ➤ **Een toekomstgericht laadnetwerk voor elektrische voertuigen.** D66 wil laadpleinen en
591 snellaadstations op strategische plekken en uitgebreide laadvoorzieningen op
592 bedrijventerreinen, inclusief specifieke infrastructuur voor vrachtverkeer in de Waarderpolder.
- 593 ➤ **Voorrang voor fietsers en voetgangers bij stoplichten.** Wij willen dat verkeerslichten beter
594 worden afgesteld op de doorstroming van fietsers en voetgangers.
- 595 ➤ **Verbeterde regionale auto-infrastructuur** Wij zetten in op een volwaardige aansluiting van de
596 Westelijke Randweg op de A9 (Velserboog) en onderzoeken andere routes om doorgaand
597 verkeer uit woonwijken te weren.

598 **Onderwijs**

599 *D66 staat voor een stad waar goed onderwijs toegankelijk is voor iedereen, op elk niveau. Door te*
600 *investeren in onderwijs en brede ontwikkeling creëren we kansen voor iedereen. Zodat alle*
601 *Haarlemmers een leven lang kunnen leren en kunnen blijven meedoen in een snel veranderende wereld.*
602 *Onderwijs is niet alleen een weg naar persoonlijke prestaties en ontplooiing, maar draagt ook bij aan*
603 *een bloeiende economie en een dynamische stad.*

604

605 **Goed onderwijs voor iedereen in een gezonde omgeving**

606 Goede en eigentijdse schoolgebouwen zijn een belangrijke randvoorwaarde voor de talentontwikkeling
607 en onderwijskwalificatie van jonge Haarlemmers. We zijn er trots op dat D66 er de afgelopen jaren in
608 is geslaagd om 25 miljoen euro extra beschikbaar te maken voor vernieuwing van onderwijshuisvesting.
609 De gemiddelde leeftijd van de scholen is nog steeds erg hoog – 55 à 60 jaar - en veel gebouwen scoren
610 op basis van een recente meting een onvoldoende tot een zeer onvoldoende op de technische en
611 functionele staat. In de komende jaren wil D66 daarom blijven investeren in duurzame huisvesting.

612 D66 wil dat alle kinderen veilig met de fiets of te voet naar school kunnen. De afgelopen jaren is de
613 verkeersveiligheid in de omgeving van veel scholen al aangepakt. Wat D66 betreft is het nu tijd voor
614 een volgende stap, zoals een 20-km zone bij de directe omgeving van scholen of het autovrij maken
615 van toegangswegen bij school start en einde.

616 Ook wil D66 een passend schoolniveau bij ieder kind in de buurt. De afgelopen jaren is een havo
617 gerealiseerd in Schalkwijk. Wat D66 betreft volgt het vwo zo snel mogelijk. Uiteraard doen we dit in
618 goed overleg met de schoolbesturen. Ook gaan we in Haarlem actief aan de slag om kansengelijkheid
619 te verbeteren door als scholen meer samen te werken en te experimenteren. Daarbij zorgen voor
620 voldoende uitdaging en aandacht voor bijvoorbeeld hoogbegaafde leerlingen.

621 Voor goede leerprestaties is een gezonde leeromgeving cruciaal. Leerlingen kunnen zich dan beter
622 focussen op de inhoud van de leerstof en de op sociale omgang met elkaar. Hierin zijn mobiele
623 telefoons een verstorende factor. D66 zal zich daarom blijvend inzetten om mobiele telefoons verder
624 terug te dringen uit scholen en schoolpleinen. In plaats daarvan zouden leerlingen meer in contact
625 moeten komen met water en groen. Daarom is in de afgelopen jaren een aantal basisscholen
626 overgegaan op blauw-groene schoolpleinen. D66 wil meer scholen stimuleren om dit soort vergroende
627 schoolpleinen aan te leggen.

628 D66 wil dat geen enkele leerling buiten het schoolsysteem valt en maakt zich daarom zorgen over
629 jongeren die uitvallen of geen toegang hebben tot geschikt onderwijs. De komende jaren gaan we ons
630 daarom inzetten om schooluitval flink terug te dringen.

631 Om de toegang tot onderwijs in een gezonde omgeving te verbeteren neemt D66 de volgende stappen:

632 ➤ **Duurzame schoolgebouwen.** We trekken samen met schoolbesturen op om gebouwen aan de
633 huidige duurzaamheids- en veiligheidseisen te laten voldoen. Waar nodig stelt de gemeente
634 meer middelen beschikbaar.

- 635 ➤ **Passend schoolniveau in de buurt.** We streven ernaar dat kinderen in zoveel mogelijk wijken
636 op hun niveau naar een middelbare school. Door afspraken te maken met schoolbesturen is er
637 idealiter in iedere wijk onderwijs op ieder niveau: van vmbo tot en met vwo.
- 638 ➤ **Veilig lopend of met de fiets naar school.** Door middel van jaarlijkse campagnes en
639 verkeerslessen voor kinderen willen we ouders overtuigen om hun kind fietsend of lopend naar
640 school te laten komen. We ontwikkelen veilige routes door klaar-overs en duidelijk zichtbare
641 schoolzones.
- 642 ➤ **Voorkomen schoolverzuim en schooluitval.** We zetten in op vroegtijdige signalering en
643 begeleiding, zodat leerlingen die dreigen uit te vallen tijdig geholpen kunnen worden. Om
644 schoolverzuim en volledige schooluitval te voorkomen, willen we in Haarlem testen met
645 structuurklassen. Deze klassen bieden tijdelijk rust, veiligheid en een kleinschalige omgeving
646 aan leerlingen.
- 647 ➤ **Instroom na schooluitval.** Bij schooluitval zorgen we dat kinderen weer gemakkelijk kunnen
648 instromen. Hoe langer kinderen uitvallen, hoe kleiner de kans dat ze weer in regulier onderwijs
649 instromen. Daarom is een snelle aanpak voor instromen cruciaal.
- 650 ➤ **Beter advies en selectie.** D66 vindt het belangrijk om het gesprek aan te (blijven) gaan met
651 schoolbesturen en landelijke werkgroepen om alternatieven te vinden voor het huidige advies-
652 en selectiesysteem. In Haarlem is sprake van overadvisering, wat tot extra schooluitval kan
653 leiden.
- 654 ➤ **Passend onderwijs voor nieuwkomers.** Nieuwkomers willen we zoveel mogelijk passend
655 onderwijs aanbieden bij voorkeur in het regulier onderwijs. Dit vergroot hun kansen en
656 bevordert integratie.
- 657 ➤ **Een leven lang ontwikkelen.** D66 is voorstander van het principe dat je nooit te oud bent om
658 te leren en je te ontwikkelen. Daarom willen we ook voor volwassenen toegang tot onderwijs
659 stimuleren.

660

661 **Alle Haarlemse kinderen moeten zich breed kunnen ontwikkelen**

662 D66 zet zich in voor een onderwijssysteem waarin de brede ontwikkeling van kinderen centraal staat.
663 Zo vroeg mogelijk investeren in de jongste Haarlemmers verdient zich namelijk dubbel en dwars terug.
664 Daarom zal D66 zich inzetten om alle kinderen in aanraking te laten komen met sport, cultuur, muziek
665 en natuur.

666 In aanvulling op het basisonderwijs zijn we groot voorstander van Voorschoolse en Vroegschoolse
667 Educatie (VVE). D66 is van mening dat voorschoolse educatie kinderen van verschillende
668 achtergronden moet samenbrengen voor brede ontwikkeling. D66 vindt dit een belangrijk middel om
669 segregatie in de stad tegen te gaan.

670 D66 maakt zich zorgen over de groeiende groep jongeren die kampen met psychische problemen. Het
671 is belangrijk dat de gemeente onderzoekt hoe zo veel mogelijk oorzaken weggenomen kunnen worden
672 en wat ervoor nodig is om onze Haarlemse jeugd zoveel mogelijk tot leren te laten komen.

673 Voor een brede ontwikkeling van alle Haarlemse kinderen wil D66 de volgende investeringen doen:

- 674 ➤ **Brede schoolprogramma's.** We helpen scholen helpen om een breed programma aan te
675 bieden met bijvoorbeeld sport en cultuur. Dit kan bijvoorbeeld vorm krijgen door nauwe
676 samenwerkingsverbanden tussen scholen en sportverenigingen en door de organisatie van
677 museum- en schouwburgbezoeken.
- 678 ➤ **Voorschoolse en vroegschoolse educatie.** We bevorderen de toegang tot voorschoolse en
679 vroegschoolse educatie voor kinderen uit wijken en gezinnen die risico lopen op een
680 taalachterstand.
- 681 ➤ **Taalontwikkeling stimuleren.** Initiatieven uit de samenleving om de taalontwikkeling en de
682 leeromgeving van kinderen te verbeteren, ondersteunen we. Een goed voorbeeld hiervan is de
683 “voorleesexpres”.
- 684 ➤ **Benut de bieb.** We stimuleren de samenwerking tussen bibliotheken en scholen in de wijk.
685 Hierbij richten we ons met name op wijken waar kinderen minder vanzelfsprekend naar de
686 bibliotheek gaan.
- 687 ➤ **Samenwerken voor inclusief en passend onderwijs.** Met de schoolbesturen zetten we samen
688 in op inclusief onderwijs en het opzetten samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs.

689

690 **Vervolgonderwijs voor een dynamische stad met economische kracht**

691 Een goed aanbod van hoger onderwijs is niet alleen onmisbaar voor jongeren in Haarlem en de regio.
692 Het brengt ook nieuwe ideeën en nieuwe energie naar de stad en de bedrijven die hier gevestigd zijn.
693 Mbo'ers en hbo'ers zijn de dragende kracht van onze economie. D66 ziet graag dat jongeren die in
694 Haarlem studeren ook hier een stage krijgen en in Haarlem blijven om te werken.

695 Jongeren tussen de 16 en 25 blijven sterk ondervertegenwoordigd in de leeftijdsamenstelling van
696 Haarlem. Veel jongeren uit Haarlem gaan elders wonen en studeren, terwijl jongeren die hier komen
697 studeren vaak niet in Haarlem komen wonen.

698 Om Haarlem een aantrekkelijke stad te maken voor werkende en studerende jongeren wil D66 de
699 volgende stappen nemen:

- 700 ➤ **Samenwerking werkgevers en onderwijsinstellingen.** We stimuleren werkgevers en
701 onderwijsinstellingen om samen ervoor te zorgen dat de opleidingen die gegeven worden
702 aansluiten bij de vraag die bestaat in Haarlem en omgeving.
- 703 ➤ **Stageplekken voor studenten.** De gemeente blijft een aanjagende rol spelen bij het
704 samenbrengen van stagezoekende studenten en het bedrijfsleven. Daarnaast biedt de
705 gemeente zelf kansen aan Haarlemse studenten door zoveel mogelijk stageplekken ter
706 beschikking te stellen binnen de eigen organisatie.
- 707 ➤ **Studentenwoningen.** We investeren in studentenwoningbouw en het geschikt maken van
708 bestaande gebouwen voor studentenhuisvesting. Zie ook het hoofdstuk over wonen.
- 709 ➤ **Bruisend nachtleven.** Studenten maken de stad, juist in de avond. Zie ook het hoofdstuk over
710 cultuur.

711

Gezondheid, Welzijn & Sport

D66 Haarlem streeft ernaar dat het voor alle Haarlemmers mogelijk is om zo veel mogelijk in goede gezondheid te leven. Een gezonde levensstijl en leefomgeving leveren hier de grootste bijdrage aan. D66 wil daarom dat hier veel meer aandacht voor komt, naast het kunnen bieden van de noodzakelijke zorg als gezondheidsklachten ontstaan. Om de gezondheid van Haarlemmers te vergroten, zetten we in op het opstellen en najagen van Haarlemse gezondheidsdoelen. Omdat preventie hierbij het meest effectief is, stellen we dat centraal.

D66 zet in op Haarlemse gezondheidsdoelen

D66 wil Haarlemse gezondheidsdoelen formuleren om alle Haarlemmers een eerlijke kans te geven op een gezond leven. Gezondheid ontstaat door een complex samenspel tussen allerlei factoren - waaronder voeding, beweging, sociale veiligheid, nachtrust, etc. etc. - waar de overheid in meer of mindere mate invloed op kan hebben. D66 zet in op een assertieve gemeente die in nauwe samenwerking en via heldere afspraken met alle betrokkenen in de stad samen tot resultaat komt.

BD66 zich grote zorgen maakt over de enorme gezondheidsverschillen tussen Haarlemmers. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij het realiseren van gezondheidsdoelen. De meest welvarenden leven 25 jaar langer in goede gezondheid dan de minst welvarenden. D66 zet daarom in op preventie om deze gezondheidskloof fors te verkleinen. Hierbij gaat onze aandacht in de eerste plaats uit naar jongeren, omdat we vinden dat iedereen een gezonde start in het leven moet kunnen maken.

D66 heeft de volgende plannen om met gezondheidsdoelen, gericht op preventie, de gezondheid van Haarlemmers te bevorderen:

- **Een burgerberaad voor Haarlemse gezondheidsdoelen.** We organiseren in Haarlem een burgerberaad om gezondheidsdoelen en bijpassende acties te formuleren die de gezondheidsverschillen tussen Haarlemmers verkleinen, in het bijzonder onder jongeren.
- **Meer gezonde en minder ongezonde voeding.** In Haarlem maken we een lokale voedselstrategie gericht op de beschikbaarheid van betaalbaar en gezond voedsel voor alle inwoners. Waar mogelijk zijn we in Haarlem voorloper om (met de Rijksoverheid) te experimenteren met ambitieuze, nieuwe maatregelen die gezonde voeding stimuleren en het aanbod van ongezonde voeding inperken.
- **Actieplan mentale weerbaarheid jongeren.** Met scholen en jongerenorganisaties maakt de gemeente een actieplan mentale weerbaarheid, zodat het mentale welbevinden van Haarlemse jongeren op zijn minst terugkomt op het niveau van voor de coronacrisis. In lijn met de richtlijn van het Nederlands Jeugdinstituut is er in het actieplan in ieder geval aandacht voor het terugdringen van schermtijd onder jongeren.
- **Haarlem zoveel mogelijk rookvrij.** Zien roken doet roken. Daarom willen wij rookvrije zones in parken, terrassen, rondom scholen, speelpleinen en andere plekken waar veel kinderen komen. Daarnaast stimuleren we organisaties, verenigingen en instellingen om hun locaties ook rookvrij te maken, het liefst door dit met hen af te spreken in een convenant.

750 ➤ **Voorlichting vaccinaties.** Vaccinaties zijn een zeer effectieve, doelmatige en veilige vorm van
751 preventie. Daarom wil D66 dat er in samenwerking met de GGD en scholen voor gezorgd wordt
752 dat ouders juist geïnformeerd worden, desinformatie wordt bestreden, met een zo hoog
753 mogelijke vaccinatiegraad als resultaat.

754

755 **Ondersteuning voor én door elkaar**

756 De één vaker dan de ander, maar vrijwel iedereen heeft op meerdere momenten in zijn of haar leven
757 zorg nodig. Op die momenten moet die zorg beschikbaar zijn voor alle Haarlemmers. Vaak komt zorg
758 en hulp uit de samenleving. Mantelzorgers en vrijwilligers zijn van onschatbare waarde. D66 wil deze
759 informele zorgverleners daarom ruimhartig ondersteuning bieden.

760 Tegelijkertijd zorgen we dat een jongere die hulp nodig heeft, bijvoorbeeld van de jeugdzorg, die kan
761 krijgen. En dat geldt net zo goed voor een oudere die ondersteuning nodig heeft, bijvoorbeeld om
762 langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.

763 D66 wil de volgende stappen zetten voor goede zorg en ondersteuning in onze stad:

764 ➤ **Haarlemmers helpen elkaar in de zorgzame buurt.** In Haarlem wordt de ‘zorgzame buurt’ de
765 norm. In de zorgzame buurt is er een fijnmazige structuur van vrijwilligers die kwetsbare
766 wijkbewoners helpen. D66 wil dat de gemeente de zorgzame buurt stimuleert met
767 ontmoetingsplaatsen, zoals een buurthuis, en waar nodig met beperkte inzet van professionele
768 krachten, zoals buurtondersteuners, om de werkzaamheden van vrijwilligers te coördineren en
769 te ondersteunen.

770 ➤ **Ondersteuning voor mantelzorgers.** Haarlemse mantelzorgers krijgen hulp en verlichting bij
771 de zorg die ze bieden. Mantelzorgers spelen namelijk een cruciale rol in de zorg voor
772 Haarlemmers die dat nodig hebben.

773 ➤ **Zichtbare, actieve wijkteams voor kwetsbare inwoners.** Sociale wijkteams zijn zichtbaar in de
774 wijk en bieden kwetsbare Haarlemmers laagdrempelig ondersteuning om de juiste zorg en hulp
775 te krijgen. Ook signaleren zij tijdig problematische situaties waar extra zorg en ingrijpen nodig
776 is.

777 ➤ **Vaker kortere trajecten en groepsgewijze jeugdzorg.** D66 wil capaciteit en middelen in de
778 jeugdzorg slimmer inzetten. Dit kunnen we mogelijk maken door vaker een groepsgewijze
779 aanpak en/of kortere trajecten aan te bieden voor jongeren met relatief lichte problematiek.
780 Op deze manier benutten we de beschikbare capaciteit van schaarse zorgverleners beter.
781 Hierdoor kunnen zowel jongeren met lichte problematiek als jongeren met zware problematiek
782 (denk aan eetstoornissen) sneller en beter geholpen worden.

783 ➤ **Passende hulp om thuis te kunnen blijven wonen.** De gemeente moet Haarlemmers indien
784 nodig snel en creatief passende ondersteuning kunnen bieden in de vorm van zorg of
785 bouwkundige aanpassingen, zodat zij met zo veel mogelijk eigen regie zo lang mogelijk thuis
786 kunnen blijven wonen. Zo wordt bovendien voorkomen dat noodgedwongen gebruikgemaakt
787 wordt van de schaarse capaciteit in de verpleeg- en verzorgingshuizen.

- 788 ➤ **Een toekomst zonder dakloosheid.** In Haarlem werken via het programma *housing first* aan
789 een toekomst zonder dakloosheid. Met de juiste combinatie van begeleiding en een passend
790 woningaanbod maken we het voor steeds meer dak- en thuislozen mogelijk een woning te
791 vinden. Binnen deze aanpak heeft voor D66 het tegengaan van dakloosheid onder
792 minderjarigen en jongeren prioriteit.
- 793 ➤ **Goede zorg ongeacht culturele, seksuele of genderdiversiteit.** De gemeente houdt bij wmo-
794 aanvragen en zorgverlening rekening met de culturele en seksuele en genderdiversiteit van de
795 inwoners van Haarlem. De gemeente gaat in gesprek met zorgaanbieders als er op dit vlak
796 ruimte voor verbetering is.
- 797 ➤ **Haarlem wordt dementievriendelijk.** We maken van Haarlem een dementievriendelijke stad.
798 In alle buurten is inloop en voorlichting voor mensen die te maken hebben met dementie.
- 799 ➤ **Behoud van toegankelijke ziekenhuiszorg.** D66 wil dat toegankelijke ziekenhuiszorg voor
800 Haarlemmers gewaarborgd blijft. Het Spaarne Gasthuis maakt plannen met één hoofdlocatie:
801 in Haarlem óf in Hoofddorp. Het heeft de voorkeur van D66 Haarlem dat de hoofdlocatie in
802 Haarlem komt.
- 803 ➤ **Aanpak fraude bij zorgaanbieders.** De gemeente probeert fraude bij zorgaanbieders tot een
804 minimum te beperken door verdachte situaties actief op te sporen.

805

806 **Sporten voor en door alle Haarlemmers**

807 Sport en beweging zijn belangrijke elementen om als mens volledig tot ontwikkeling te komen. De
808 Romeinen zeiden het al: een gezond lichaam in een gezonde geest. In Haarlem is er volop ruimte om
809 te bewegen. We hebben een divers aanbod aan accommodaties: van ijsbaan tot honkbalvelden en nog
810 veel meer. Ook de openbare ruimte is voor veel Haarlemmers sportterrein. Denk aan voetballende
811 kinderen in het park of hardlopers langs het Spaarne. D66 wil dat sporten voor iedere Haarlemmer
812 toegankelijk is en blijft. Hierbij heeft het onze prioriteit om de trend van toenemende
813 bewegingsarmoede onder jongeren te keren.

814 D66 Haarlem zet in op:

- 815 ➤ **Een beweegakkoord voor gezonde jongeren.** De gemeente stelt een beweegakkoord op met
816 alle betrokkenen in de stad, zoals scholen en sportverenigingen, om ervoor te zorgen die iedere
817 Haarlemse jongere voldoende beweegt.
- 818 ➤ **Investeren in sportaccommodaties.** Haarlem blijft de komende jaren investeren in
819 sportaccommodaties, voor bijvoorbeeld de komst van een nieuwe turnhal, de renovatie van
820 de Houtvaart en twee nieuwe zwembaden ter vervanging van de Planeet en het Boerhaavebad.
- 821 ➤ **Ruimte voor beweging.** Steeds meer Haarlemmers sporten graag in de openbare ruimte. De
822 stad wordt daarom ingericht om bewegen te stimuleren: ruim baan voor voetgangers, fietsers
823 en spelende of sportende stadsgenoten. Parken en speelplaatsen richten we zo in dat bewegen
824 en sporten wordt aangemoedigd.

825

826 **Werk & Inkomen**

827 *Haarlem staat bekend als een bloeiende en welvarende stad. Maar achter ons trotse imago schuilt een*
828 *andere realiteit: nog veel te veel mensen kunnen niet gelijkwaardig meedoen in onze stad. Dingen die*
829 *voor de ene bewoner doodnormaal zijn, zoals een bezoek aan het Frans Halsmuseum of nieuwe*
830 *schriften aan het begin van het schooljaar, zijn voor andere Haarlemmers verre van vanzelfsprekend.*
831 *D66 wil deze tweedeling aanpakken en de bestaanszekerheid van onze inwoners verbeteren.*

832 *Aan de basis van deze bestaanszekerheid staat werk. Een baan is niet alleen een bron van inkomen,*
833 *maar zorgt ook voor zingeving en maatschappelijke verbondenheid. We gaan uit van de kracht van*
834 *mensen en helpen mensen zelf de regie weer te pakken. Die hulp is soms nodig, want de stap naar werk*
835 *is niet voor iedereen even gemakkelijk. D66 wil dat de gemeente naast de inwoners gaat staan door*
836 *begeleiding en vertrouwen te bieden. Bij zulke begeleiding zal blijken dat voor sommige Haarlemmers*
837 *de stap naar werk niet (meer) mogelijk is. Ook zij kunnen rekenen op onze steun.*

838 *Als gemeente ondersteunen we Haarlemmers met een laag inkomen. Momenteel is de manier waarop*
839 *de gemeente inwoners met een laag inkomen helpt nog te complex en versnipperd. Daarom koersen*
840 *we op een radicale verbetering en vereenvoudiging van de gemeentelijke inkomensondersteuning.*
841 *Schuldproblemen signaleren we zo vroeg mogelijk, zodat de gemeente op tijd hulp kan bieden.*

842

843 **We laten niemand vallen bij de begeleiding naar werk.**

844 De afgelopen jaren heeft de gemeente veel mensen vanuit de bijstand naar werk kunnen begeleiden.
845 De overgebleven groep mensen heeft vaak een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dit zijn
846 bijvoorbeeld statushouders of mensen die herstellen van lichamelijke of mentale problemen. Omdat
847 er niet genoeg werkbegeleiders zijn, gaat vaak de meeste aandacht daarom uit naar diegenen die snel
848 weer aan het werk kunnen. Als gevolg hiervan staat een groep mensen met een grotere afstand tot de
849 arbeidsmarkt langdurig aan de kant. D66 Haarlem laat niemand vallen en wil daarom meer aandacht
850 voor deze groep.

851 Voor Haarlemmers met een arbeidsbeperking zijn er bovendien nog andere uitdagingen. Op dit
852 moment biedt het regionale participatiebedrijf Spaarne Werkt een goede en fijne werkplek voor deze
853 groep mensen. De toekomst van dit bedrijf staat de laatste tijd flink onder druk. Onderdelen van het
854 bedrijf moeten sluiten, zoals het Fietsdepot en Business Post. D66 vindt het heel belangrijk dat er ook
855 in de toekomst een goede en vitale plek bestaat voor mensen met een arbeidsbeperking.

856 Voor sommige mensen is werken niet meer mogelijk. Ons huidige stelsel van bijstand en
857 werkbegeleiding is gebouwd op de aanname dat iedereen in de bijstand op termijn weer aan het werk
858 kan. Uit onderzoek blijkt echter dat ruim een kwart van de bijstandspopulatie geen werk meer kan
859 doen, bijvoorbeeld door arbeidsongeschiktheid. D66 wil deze groep mensen niet uit het oog verliezen.

860 Tenslotte wil D66 dat werken altijd loont, zeker voor mensen uit de bijstand die de stap naar werk willen
861 maken. Net als veel gemeenten hanteert Haarlem echter harde inkomensgrenzen voor inkomenssteun:
862 zodra je één euro boven een bepaalde inkomensgrens verdient, komt je inkomenssteun grotendeels of
863 volledig te vervallen. Dit alles-of-niets-stelsel zorgt ervoor dat sommige Haarlemmers erop
864 achteruitgaan wanneer ze (méér) gaan werken. D66 wil dit tegengaan.

865 D66 Haarlem zet in op:

- 866 ➤ **Een helpende hand voor iedereen in de bijstand.** Naar voorbeeld van Amsterdam willen we
867 alle mensen met een bijstandsuitkering uitnodigen voor een gesprek. Samen kijken we hoe de
868 gemeente de stap naar werk het best kan begeleiden. Denk daarbij niet alleen aan
869 werkbegeleiding, maar ook aan een taalcursus, training of een hulp met fysieke/mentale
870 problemen.
- 871 ➤ **Steun voor mensen zonder arbeidsvermogen.** Als regulier werk geen optie is, moet de
872 gemeente een alternatief bieden om mee te kunnen doen in de samenleving, bijvoorbeeld via
873 vrijwilligerswerk.
- 874 ➤ **Goede werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking.** De gemeente ondersteunt
875 Spaarne Werkt om mensen met een arbeidsbeperking een vitale werkplek te kunnen bieden,
876 bijvoorbeeld door een bredere groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij of via
877 het participatiebedrijf aan het werk te helpen.
- 878 ➤ **Werken moet lonen.** Het moet voor Haarlemmers altijd lonen als ze de stap maken van de
879 bijstand naar betaald werk. Daarom willen wij lokale inkomensregelingen geleidelijker
880 afbouwen. Daarbovenop willen we dat mensen die vanuit de bijstand weer aan het werk gaan
881 een eenmalig geldbedrag ontvangen als steun in de rug.

882

883 Van een wirwar aan regelingen naar begrijpelijke steun

884 De gemeente moet Haarlemmers met een laag inkomen beter ondersteunen. Nu gebeurt dat via
885 allerlei verschillende potjes, zoals aparte regelingen voor bijles, zorgkosten en schoolspullen. D66
886 doorbreekt de complexiteit en voegt de verschillende regelingen zoveel mogelijk samen. Zo kunnen
887 Haarlemmers makkelijker krijgen waar ze recht op hebben en hoeft de gemeente minder administratie
888 bij te houden.

889 D66 wil daarnaast mensen meer helpen op basis van vertrouwen. Om gebruik te kunnen maken van
890 gemeentelijke regelingen moet je eerst een aanvraagproces doorlopen. Maar soms weet de gemeente
891 al van tevoren dat je recht hebt op iets, bijvoorbeeld omdat ze al gegevens over jouw inkomenssituatie
892 hebben. Een verplicht aanvraagproces is dan onnodig bureaucratisch. Wij willen het voorbeeld van
893 andere gemeenten volgen: we verminderen de bewijslast en maken waar mogelijk geld vanzelf over.

894 Lang niet iedereen die steun van de gemeente nodig heeft, weet die steun te vinden. Vaak ligt dit aan
895 te lage bekendheid van regelingen. D66 wil dat de gemeente via gerichte publiekscampagnes blijft
896 inzetten op duidelijke informatie. Soms zijn er ook te strenge eisen verbonden aan steun. Experimenten
897 in andere steden laten zien dat mensen de draad weer oppakken als de gemeente hen laagdrempelig
898 helpt. Zo bieden steeds meer gemeenten jongeren in een kwetsbare positie één jaar lang een
899 combinatie van intensieve begeleiding en een basisinkomen. D66 ondersteunt dit soort projecten en
900 wil dat de gemeente zich aansluit bij succesvolle experimenten.

901 Ten slotte staat wat D66 betreft het bereiken van de doelgroep bij iedere regeling centraal. Het is
902 belangrijk dat inkomensregelingen in de praktijk het verschil maken. Daarom willen we experts en
903 ervaringsdeskundigen uit de doelgroep nauwer betrekken bij het inkomensbeleid van de gemeente.

904 D66 Haarlem zet in op:

- 905 ➤ **Eén regeling voor mensen met een laag inkomen.** We vereenvoudigen regelingen en brengen
906 deze zoveel mogelijk onder bij de HaarlemPas (zie kader).
- 907 ➤ **Automatische toekenning van inkomensondersteuning.** Te beginnen bij de kwijtschelding van
908 lokale belastingen en bij de regeling voor mensen met een langdurig laag inkomen (de
909 zogeheten individuele inkomenstoeslag).
- 910 ➤ **Deskundigen en de doelgroep beter betrekken.** We betrekken ervaringsdeskundigen en de
911 Haarlemse Participatieraad bij ons plan om regelingen samen te voegen. Daarnaast laten het
912 Haarlemse inkomensbeleid periodiek doorlichten, zoals sommige gemeenten het NIBUD laten
913 doen.
- 914 ➤ **Experimenteren met laagdrempelige steun:** We ondersteunen experimenten die met meer
915 begeleiding en minder regels mensen weer uit het dal helpen. We beginnen bij het Bouwdepot-
916 project: net als andere steden moet Haarlem kwetsbare jongeren één jaar lang goede
917 begeleiding en een basisinkomen bieden.
- 918 ➤ **Verlaging van de kinderarmoede.** Ongeveer 1 op de 10 Haarlemse kinderen leeft onder de
919 armoedegrens. Vanuit de samenleving zijn allerlei initiatieven die steeds nauwer samenwerken
920 om kinderarmoede te verlagen. D66 ondersteunt dit. Met ons voorgestelde stelsel spitsen we
921 inkomenssteun verder toe op kinderarmoede.

922

Eén inkomensregeling voor Haarlemmers

De gemeente ondersteunt mensen met een laag inkomen vanuit allerlei verschillende potjes, zoals aparte regelingen voor bijles, zorgkosten en schoolspullen. Vaak overlappen de doelgroepen van de regelingen. Zo hebben bijvoorbeeld ontvangers van de HaarlemPas vaak recht op de individuele inkomenstoeslag.

Experts waarschuwen al langer dat een systeem met veel verschillende regelingen onwerkbaar is voor de mensen waarvoor het systeem is bedoeld. De doelgroep wordt geconfronteerd met een oerwoud aan aparte regelingen. Dit is dan ook een van de redenen dat veel mensen die recht hebben op ondersteuning deze steun niet weten te vinden.

Haarlem heeft de afgelopen jaren al goede stappen gezet om het aanvragen van meerdere regelingen eenvoudiger te maken. Ook wordt er af en toe via publiekscampagnes gewezen op het bestaan van de inkomensregelingen. Hiermee lossen we alleen nog niet de onderliggende complexiteit volledig op. Sterker nog, sommige partijen willen nog meer aparte regelingen optuigen. D66 wil de complexiteit definitief doorbreken: we brengen zoveel mogelijk regelingen onder in de HaarlemPas.

Via deze pas ontvangen Haarlemmers met een laag inkomen momenteel korting op onder andere musea en theaters en toegang tot sportles en muziekles voor kinderen. Dit werkt goed: een groot deel van de gezinnen die recht heeft op de HaarlemPas heeft er ook een. Wij breiden de pas uit: naar Utrechts voorbeeld krijgen pashouders een tegoed per volwassene en per kind, dat kan worden uitgegeven aan bijvoorbeeld sportactiviteiten, schoolspullen, een fiets en OV. We zorgen ervoor dat het bedrag per kind ruim is. Zo gaan we kinderarmoede tegen en kunnen we losse regelingen voor huiswerkbegeleiding, bijles en schoolspullen afschaffen. Gezinnen kunnen het tegoed van de pas wel hieraan uitgeven, maar hoeven dan geen aparte regeling aan te vragen.

Ook betrekken we maatschappelijke organisaties zoveel mogelijk bij de HaarlemPas, zodat deze organisaties niet zelf onnodig hoeven vast te stellen wie hulp nodig heeft of niet. Dit is bijvoorbeeld nu al het geval bij de Speelgoedbank Haarlem. Pashouders kunnen daar elke maand voor een bepaald bedrag speelgoed halen.

923

924 Zet in op effectieve schuldpreventie

925 Als het om problematische schulden gaat geldt altijd: voorkomen is beter dan genezen.

926 Wanneer inwoners met een betalingsachterstand zich bij de gemeente melden, zijn de schulden
927 namelijk in de regel al flink opgelopen. Daarom is het belangrijk dat de gemeente zelf schulden in een
928 vroeg stadium signaleert en gelijk proactief hulp aanbiedt. De afgelopen jaren hebben we in Haarlem
929 goede stappen gezet op gebied van schuldpreventie. Zo is er sinds kort een speciaal belteam om
930 mensen met een betalingsachterstand te bereiken en is er een budgetcoach geopend op het Nova
931 College. D66 wil deze voortgang en doorzetten en ook de komende jaren voldoende geld uittrekken
932 voor het voorkomen van schulden.

933 Wanneer schulden niet kunnen worden voorkomen, is het belangrijk dat de gemeente zo snel mogelijk
934 orde en duidelijkheid schept voor mensen in de schuldhulpverlening. Sinds enkele jaren nemen
935 gemeenten steeds vaker schulden over, waardoor iemand met problematische schulden alleen een
936 schuld aan de gemeente hoeft terug te betalen. Dit scheelt veel stress met verschillende schuldeisers.
937 Bovendien leidt het tot minder maatschappelijke kosten, want problematische schulden gaan vaak
938 gepaard met hoge kosten voor bijvoorbeeld zorg en veiligheid. Haarlem past het overnemen van
939 schulden met name toe bij jongeren tot en met 27 jaar. D66 ondersteunt deze aanpak en wil dit de
940 komende jaren uitbreiden.

941 D66 zet in op:

- 942 ➤ **Vroegsignalering van schulden.** Om schulden zo vroeg mogelijk te kunnen signaleren blijven
943 we investeren in de samenwerking tussen gemeente, buurtteams, scholen,
944 welzijnsorganisaties en woningcorporaties. Doel is om mensen met (problematische)
945 betalingsachterstanden zo snel mogelijk te spreken en te helpen.
- 946 ➤ **Schulden bij jongeren voorkomen.** Het aantal jongeren met schulden neemt toe, mede door
947 het gebruik van “nu kopen, later betalen” en het niet-gebruik van toeslagen. D66 wil met
948 welzijnsorganisaties en scholen inzetten op vroegtijdige aanpak van schulden en een groter
949 aanbod van financiële educatie op scholen.
- 950 ➤ **Schulden overnemen.** Wij willen dat de gemeente vaker problematische schulden overneemt.
951 Dat betekent dat de gemeente de enige schuldeiser wordt, waardoor het makkelijker wordt
952 om uit het schuldendal te klimmen. We zetten alles op alles om iedereen in een schuldentrajec
953 binnen anderhalf jaar weer schuldenvrij te laten zijn.
- 954 ➤ **Nazorg bij schulden.** Door in te zetten op snel schuldenvrij zijn, kunnen mensen hun leven weer
955 oppakken. Het is daarbij belangrijk om te voorkomen dat iemand opnieuw in de schulden raakt.
956 Daarom willen we samen met betrokken organisaties goede nazorg bieden aan mensen die net
957 schuldenvrij zijn.
- 958 ➤ **Huisuitzettingen voorkomen.** Het aantal huisuitzettingen in Nederland is de afgelopen jaren
959 hard gedaald. Mede dankzij een goede samenwerking met woningcorporaties komen steeds
960 minder gezinnen hierdoor op straat te staan. D66 wil deze samenwerking voortzetten.

961

Economie

Ondernemers zijn belangrijk voor de vitaliteit van de stad. Zij zijn een bron van innovatie, welvaart en werkgelegenheid. Met de Waarderpolder heeft Haarlem een parel van een bedrijventerrein. Ondernemers leveren ook een belangrijke bijdrage aan een levendige binnenstad, met een aantrekkelijk horeca- en winkelaanbod. Dit maakt een verblijf in of een bezoek aan Haarlem aangenamer, en is tegelijk positief voor toerisme en vestigingsklimaat.

De Waarderpolder blijft een plek om te werken

De Waarderpolder is essentieel voor de Haarlemse economie en goed voor zo'n 20% van de werkgelegenheid in de stad. Het is zelfs het bedrijventerrein met de hoogste toegevoegde waarde in de Metropoolregio Amsterdam. D66 Haarlem wil deze kracht behouden én versterken, zeker nu een groeiende stad ook vraagt om meer werkgelegenheid – naar schatting 8000 extra banen.

Ruimte is schaars in Haarlem. We zien dat bedrijvigheid elders in de stad is verdrongen. Daarom mag woningbouw geen belemmering vormen voor de bedrijvigheid in de Waarderpolder. Haarlem is al een relatief grote 'woonstad', laten we zorgen dat er ook meer Haarlemmers in onze eigen stad kunnen werken. De Waarderpolder moet zich kunnen blijven ontwikkelen en behouden blijven als stevig economisch hart van Haarlem.

- **De Waarderpolder blijft een bedrijventerrein.** We beschermen de Waarderpolder als bedrijventerrein en sluiten nieuwe woningbouw op deze plek uit. Waar mogelijk stimuleren we verdichting van het terrein, bijvoorbeeld door gestapelde bouw, zodat bedrijven kunnen uitbreiden of locaties kunnen delen, in het bijzonder in de Zuidstrook. Dit biedt ook ruimte voor kennisintensieve bedrijvigheid en werkgelegenheid voor Haarlemmers. We zetten in op behoud van ruimte voor kleine maakindustrie en startende ondernemers.
- **Betere bereikbaarheid van de Waarderpolder.** De Waarderpolder moet goed bereikbaar zijn, – voor werknemers, klanten en leveranciers. We willen daarom dat de Waarderpolder beter bereikbaar wordt met het OV, bijvoorbeeld door een goede verbinding met het toekomstige OV-knooppunt Haarlem Nieuw Zuid.
- **Waarderpolder klimaatbestendig.** Een toekomstbestendige Waarderpolder is een klimaatbestendige Waarderpolder, met meer groen waar dat kan om hitte en wateroverlast tegen te gaan.

D66 kiest voor duurzaam ondernemen

Duurzame en impactvolle bedrijven zijn onmisbaar voor een toekomstbestendig Haarlem. Zij brengen innovatie, creëren kennisintensieve banen en versnellen de verduurzaming van onze stad. D66 Haarlem wil deze ondernemers alle ruimte geven – met minder barrières en meer kansen. Tegelijk willen we dat bedrijven hun wettelijke plicht om te verduurzamen ook nakomen. Alleen zo bereiken we een energieneutraal Haarlem.

- 999 ➤ **Duurzame ondernemingen.** De inzet van de gemeente (en voor de Waarderpolder) moet
1000 gericht zijn op innovatieve, energieneutrale en duurzame ondernemingen.
- 1001 ➤ **Samenwerking tussen bedrijven, gemeente en kennisinstellingen.** We steunen initiatieven
1002 waarin bedrijven, kennisinstellingen en de gemeente samenwerken aan verduurzaming en
1003 circulaire innovatie. Inspirerende voorbeelden hiervan zijn C-District en het
1004 impactondernemersprogramma met Stichting Stadsgarage.
- 1005 ➤ **Een Sociaal Impact Fonds voor Haarlem.** D66 is voorstander van een Sociaal Impact Fonds (SIF)
1006 voor Haarlem, waarmee sociale en circulaire ondernemingen gefinancierd kunnen worden en
1007 bedrijven gestimuleerd worden om socialer te gaan ondernemen.
- 1008 ➤ **Meer energiebesparing en netcapaciteit.** Energiebesparing is essentieel om Haarlem
1009 energieneutraal te maken en netcongestie tegen te gaan. Tegelijkertijd moet het
1010 elektriciteitsnet snel worden uitgebreid om verdere verduurzaming mogelijk te maken.
- 1011 ➤ **Opslaan, opwekken en besparen van energie.** Het opslaan, opwekken en besparen van
1012 energie komt wat D66 Haarlem betreft dikgedrukt in het nieuwe convenant Waarderpolder dat
1013 we sluiten met de ondernemers, net als de gezamenlijke opgave voor klimaatadaptatie.

1014

1015 Haarlem biedt ruimte om te ondernemen

1016 Haarlem is meer dan een fijne woonplek: het is een stad met eigen energie, creativiteit en
1017 bedrijvigheid. D66 wil dat Haarlem die identiteit behoudt. Ondernemers spelen daarin een sleutelrol.
1018 Zij moeten de ruimte krijgen om te ondernemen en voor de gemeente zijn zij gelijkwaardige partners
1019 om samen te werken aan een sterke, toekomstbestendige stad.

- 1020 ➤ **Versterk contact tussen gemeente en bedrijven.** D66 Haarlem wil het contact tussen
1021 gemeente en bedrijven versterken. Ondernemers zijn geholpen bij maatwerk en betere
1022 ondersteuning bij vergunningen, subsidies en andere gemeentelijke diensten.
- 1023 ➤ **Ruimte voor starters.** Voor starters en zzp'ers moeten voldoende werkruimtes beschikbaar
1024 zijn. D66 wil hen faciliteren én helpen bij toegang tot flexibele kredieten en subsidies – lokaal,
1025 landelijk én Europees.
- 1026 ➤ **Gemengde functies makkelijker toestaan.** Woon-werkconcepten en gemengde functies
1027 moeten makkelijker worden toegestaan, volgens het principe: ja, tenzij.
- 1028 ➤ **Regeldruk omlaag.** Regels zijn soms nodig, maar de regeldruk moet omlaag. D66 wil dat
1029 administratieve lasten voor ondernemers zo laag mogelijk blijven, daar waar de gemeente er
1030 invloed op heeft. Vooral bij vergunningverlening valt een wereld te winnen.
- 1031 ➤ **Wij zoeken 'ontregelaars'.** Haarlemse ondernemers die feedback geven op gemeentelijke
1032 processen om te helpen bij het tegengaan van onnodige regeldruk en versimpelen van regels.

1033

1034 **Een levendige binnenstad draait op ondernemers**

1035 De binnenstad is het kloppend hart van Haarlem: een plek om te ontmoeten, te genieten van horeca
1036 en cultuur, en om te ontdekken. Ondernemers maken dit mogelijk. D66 Haarlem wil daarom dat
1037 winkelgebieden aantrekkelijk blijven. Een prettige openbare ruimte zorgt voor langer bezoek – goed
1038 voor ondernemers, bewoners en bezoekers.

1039 ➤ **De binnenstad is het visitekaartje van Haarlem.** D66 wil dat winkelstraten en horecagebieden
1040 schoon, aantrekkelijk en goed onderhouden zijn

1041 ➤ **Leegstand in winkelstraten tegengaan.** D66 wil winkelgebieden compacter maken en wil
1042 multifunctioneel gebruik van panden mogelijk maken. Denk hierbij aan kleine winkels die één
1043 pand delen.

1044 ➤ **Behoud Bedrijven Investeringszones.** D66 is positief over de Bedrijven Investeringszones (BIZ)
1045 in de binnenstad en de Cronjéstraat, en juicht uitbreiding naar andere gebieden toe. Zo dragen
1046 ondernemers samen bij aan een aantrekkelijke winkelomgeving, zonder freeriders.

1047 ➤ **Lusten en lasten in balans.** Tegenover lasten zoals leges en precario moeten ook lusten staan.
1048 De gemeente moet zorgen voor een schone stad en goede, tijdige dienstverlening – in nauwe
1049 samenwerking met ondernemersverenigingen.

1050 Cultuur

1051 *Kunst, cultuur en evenementen maken Haarlem aantrekkelijk en levendig. Ze verbinden mensen,*
1052 *stimuleren creativiteit en dragen bij aan een vitale, inclusieve stad voor bewoners, bezoekers en*
1053 *bedrijven.*

1054 *D66 Haarlem wil dat iedereen toegang heeft tot een rijk en divers cultuuraanbod. Van grote instellingen*
1055 *tot amateurkunst, evenementen en cultuureducatie. Het traditionele cultuuraanbod staat in Haarlem*
1056 *als een huis. Daarnaast is er ruimte voor vernieuwing, vooral het aanbod voor jongeren en*
1057 *jongvolwassenen gaan wij versterken.*

1058

1059 We koesteren de grote cultuurdragers

1060 Phil, Patronaat, Stadsschouwburg, Teylers Museum, Frans Hals Museum en de Schuur vormen samen
1061 het culturele hart van Haarlem. Ze bieden een rijk en toegankelijk aanbod voor een breed publiek.
1062 Instellingen als Hart Haarlem, het Slachthuis en de Bibliotheek Zuid-Kennemerland dragen daarnaast
1063 bij aan cultuureducatie en maken kunst en cultuur laagdrempelig, ook in samenwerking met het
1064 onderwijs.

1065 D66 zet in op:

1066 ➤ **Culturele instellingen zoeken verbinding.** D66 Haarlem wil dat onze grote culturele
1067 instellingen actief de verbinding zoeken met kleinere makers en initiatieven in de stad. Zo
1068 maken we lokaal talent zichtbaar, benutten we koppelkansen en versterken we het culturele
1069 ecosysteem als geheel.

1070 ➤ **Onderhoud en verduurzaming Fans Hals Museum.** Het Frans Hals Museum is hard toe aan
1071 onderhoud en verduurzaming. De Egelantier is een mooie locatie voor het Frans Hals Museum
1072 naast locatie Groot Heiligland.

1073 ➤ **Behoud Museum van de Geest.** Wij zetten ons in voor het voortbestaan van Museum van de
1074 Geest in het Dolhuys. Voorwaarde hierbij is dat het museum haar financiële positie versterkt.

1075 ➤ **Cultuureducatie voor iedereen.** Wij blijven ons inzetten voor sterke cultuureducatie, zodat alle
1076 Haarlemmers, jong en oud, hun creatieve talent kunnen ontdekken en ontwikkelen. Ieder kind
1077 in Haarlem moet in aanraking komen met kunst en cultuur. Dat betekent dat alle Haarlemse
1078 kinderen in hun schooltijd lokale culturele instellingen bezoeken.

1079 ➤ **Slachthuis in culturele basisinfrastructuur.** D66 pleit ervoor om het Slachthuis op te nemen in
1080 de culturele basisinfrastructuur bij het volgende Cultuurplan in 2028. Daarmee borgen we deze
1081 waardevolle broedplaats voor popcultuur en talentontwikkeling voor jongeren.

1082

1083 D66 ziet de kracht van de kleinere cultuurmakers

1084 De kleinere cultuurmakers zijn onmisbaar. Talloze initiatieven – van muzikanten tot beeldend
1085 kunstenaars, van theatermakers tot dansers – verrijken het culturele aanbod in de stad enorm. Zij
1086 maken kunst en cultuur laagdrempelig en bereikbaar. D66 Haarlem vindt het belangrijk dat deze

1087 creatievelingen de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen, en dat hun werk zichtbaar is voor alle
1088 Haarlemmers.

1089 ➤ **Voldoende ruimtes voor amateurkunst.** D66 Haarlem blijft zich inzetten voor voldoende
1090 ruimtes voor amateurkunst – om te oefenen, maar ook om op te treden of te exposeren. D66
1091 Haarlem pleit voor meer atelierruimtes en broedplaatsen in de stad. We willen dat exposities
1092 op alternatieve plekken makkelijker wordt, en stellen waar mogelijk gemeentelijke locaties
1093 beschikbaar tegen een maatschappelijke huur.

1094 ➤ **Toegang tot cultuurfondsen voor starters.** Startende makers krijgen makkelijker toegang
1095 krijgen tot cultuurfondsen, zodat kleine initiatieven (tot €10.000) sneller van de grond komen.

1096 ➤ **Cultuur in leegstaand vastgoed.** Wat D66 Haarlem betreft moet het eenvoudiger worden om
1097 leegstaand vastgoed tijdelijk te gebruiken voor cultuur en creatieve initiatieven.

1098 ➤ **Ruimte voor cultuur bij gebiedsontwikkeling.** In nieuwe gebiedsontwikkelingen verankeren
1099 wij ruimte voor cultuur.

1100

1101 **Cultuur beleef je. In elke wijk, overdag en in de nacht**

1102 D66 Haarlem stimuleert culturele initiatieven in alle wijken, op straat in het openbaar, overdag en in
1103 de nacht. Steeds meer Haarlemmers, vooral onze jongeren, beleven cultuur via festivals, nachtleven en
1104 evenementen. Daarom maken we ruimte voor een cultureel stadsleven dat zichtbaar en voelbaar is in
1105 elke wijk, overdag en 's nachts. Of het nu gaat om een muurschildering op een gevel, een lichtkunstwerk
1106 in een park of een bruisend festival op een plein. Zeker nu Haarlem groeit, willen wij dat cultuur
1107 meegroeit.

1108 ➤ **Meer cultuur voor en met jongeren: jongeren aan zet.** D66 Haarlem wil dat jongeren tot 18
1109 jaar meer ruimte krijgen om hun eigen ideeën en initiatieven te realiseren. We pleiten voor
1110 een breed en aantrekkelijk cultuuraanbod dat aansluit bij hun belevingswereld. Dat geldt ook
1111 voor evenementen. D66 steunt een speciaal jongerenbudget. Via bijvoorbeeld een Pitch
1112 Parade kunnen jongeren zelf plannen indienen. Ook willen we een permanente locatie voor
1113 Skatepark Haarlem, als plek voor sport, ontmoeting en talentontwikkeling.

1114 ➤ **Een bruisend nachtleven.** D66 Haarlem is voorstander van bruisende initiatieven die het
1115 nachtleven in de stad verrijken. Niet alleen in het centrum, maar juist ook daarbuiten. D66
1116 staat welwillend tegen over de komst van een nachtclub.

1117 ➤ **Evenementen horen bij Haarlem.** Evenementen als het Bevrijdingsfestival, Bloemencorso
1118 Bollenstreek en de Kerstmarkt hebben een sterke band met de stad opgebouwd. Die willen wij
1119 zoveel mogelijk behouden voor de stad, maar met extra aandacht voor duurzaamheid en de
1120 bereikbaarheid van winkels. Ook opkomende evenementen omarmen we, zoals Pride Haarlem
1121 en Ketikoti Haarlem.

1122 ➤ **Haarlem groeit, en de cultuur groeit mee.** D66 Haarlem wil dat het cultuur- en
1123 evenementenbudget meebeweegt met de bevolkingsgroei.

1124 Democratie & Openbaar bestuur

1125 *D66 zet zich sinds jaar en dag in voor het vergroten van de kracht en kwaliteit van onze democratische*
1126 *rechtsstaat. Dat doen we - zeker nu - in Den Haag, maar ook in onze stad.*

1127 *We willen dat Haarlem bestuurd wordt voor en door Haarlemmers. We staan voor een open en*
1128 *nieuwsgierige bestuurscultuur. Haarlemmers geven we ruimte om zelf te beslissen over de toekomst*
1129 *van de stad. Hiervoor halen we inspiratie uit oude idealen en hebben we vernieuwende ideeën, zoals*
1130 *respectievelijk het referendum en het burgerberaad. Eigen initiatieven van Haarlemmers om de stad*
1131 *vorm te geven, krijgen van ons volop ruimte. Ook stimuleren we actief burgerschap en*
1132 *gemeenschapszin. Daarnaast gaan we extra aandacht geven aan daadkrachtige en zorgvuldige*
1133 *uitvoering van gemaakte politieke keuzes.*

1134

1135 Gemeenschapszin is het fundament dat we versterken

1136 De basis van een vitale Haarlemse democratie is de betrokkenheid van Haarlemmers onderling. D66
1137 wil daarom dat de gemeente zich opstelt als aanjager en facilitator om de gemeenschapszin in Haarlem
1138 verder te vergroten.

1139 ➤ **Meer ruimte voor bewonersinitiatieven.** We vergroten het budget van het Initiatievenfonds
1140 om meer bewonersinitiatieven mogelijk te maken.

1141 ➤ **Gemeentelijke ondersteuning voor bewonersinitiatieven.** De gemeentelijke organisatie zet
1142 zich proactief in om bewonersinitiatieven te ondersteunen van en voor Haarlemmers die nu
1143 tegen praktische barrières aanlopen, bijvoorbeeld vanwege beperkte taal- en digitale
1144 vaardigheden.

1145 ➤ **Meer initiatieven door minder regels.** Initiatieven van bewoners om gezamenlijke activiteiten
1146 te organiseren in de eigen buurt krijgen ruim baan en de gemeente helpt waar nodig om
1147 barrières met lokale regelgeving op te lossen.

1148 ➤ **Ondersteuning wijkplatforms.** Sinds ongeveer twee jaar kent Haarlem wijkplatforms. D66
1149 vindt het belangrijk dat wijkbewoners op deze manier initiatieven kunnen opzetten en hun
1150 stem kunnen laten horen. D66 wil de structuur van wijkplatforms daarom blijvend
1151 ondersteunen.

1152 ➤ **Beschikbare buurthuizen.** In Haarlem willen we dat inwoners in de gelegenheid hebben om op
1153 een laagdrempelige manier samen te komen. Van jong tot oud. Buurthuizen zijn hier bij uitstek
1154 geschikt voor en verdienen ondersteuning van de gemeente. Uitgangspunt is dat iedere wijk
1155 een buurthuis heeft.

1156

1157 We gaan voor een nieuwsgierige en open bestuurscultuur

1158 D66 Haarlem zet in op een open en nieuwsgierige bestuurscultuur. De kracht van onze democratie ligt
1159 niet uitsluitend besloten in de formele spelregels, maar ook in de houding en het gedrag van de spelers
1160 die het spel spelen.

- 1161 ➤ **Open en nieuwsgierige bestuurscultuur.** Het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie
- 1162 stellen zich open en nieuwsgierig op naar de Haarlemmers, zowel bij het maken van plannen
- 1163 als tijdens de uitvoering. We blijven hiervoor bestaande instrumenten inzetten, zoals het
- 1164 digitale burgerpanel en groepsgesprekken, en zoeken naar creatieve, nieuwe manieren.

- 1165 ➤ **Respectvol politiek debat.** Wethouders en raadsleden hebben een voorbeeldfunctie. Zij laten
- 1166 zien dat het politieke debat weliswaar op het scherpst van de snede gevoerd wordt, maar altijd
- 1167 respectvol en met belangstelling voor de opvattingen van de ander.

- 1168 ➤ **Dualisme tussen raad en college.** We handelen in lijn met het gedachtegoed van het dualisme
- 1169 in de gemeentepolitiek, waarbij het college bestuurt en de raad controleert. Zo zorgen we voor
- 1170 een levendig democratisch debat in de gemeenteraad.

- 1171 ➤ **Koester en bescherm lokale media.** Onafhankelijke, lokale media spelen een cruciale rol in de
- 1172 verhouding tussen bestuur en inwoners. De financiële middelen voor lokale journalistiek zijn
- 1173 echter tanende. D66 wil daarom het Haarlems Mediafonds blijven ondersteunen. Zo dragen
- 1174 we structureel bij aan de bescherming en het behoud van onafhankelijke, lokale journalistiek.

1175

1176 Haarlemmers beslissen mee

1177 Voor D66 is het vanzelfsprekend dat Haarlemmers vaker dan eens per vier jaar hun stem kunnen laten
 1178 horen. Dat kan op allerlei manieren in verschillende fases van de besluitvorming. Een burgerberaad
 1179 maakt het mogelijk om voorstellen te doen om ingewikkelde vraagstukken op te lossen, daar waar een
 1180 referendum ingezet kan worden als noodrem om een besluit van de gemeenteraad te heroverwegen.

- 1181 ➤ **Burgerberaad uitbouwen.** De succesvolle experimenten met het burgerberaad die op ons
- 1182 initiatief zijn uitgevoerd, bouwen we uit. Het burgerberaad wordt een regulier instrument van
- 1183 het gemeentebestuur om met een dwarsdoorsnede van de Haarlemmers beleidskeuzes te
- 1184 maken over complexe vraagstukken. De uitkomsten van het beraad worden ter besluitvorming
- 1185 voorgelegd aan de gemeenteraad. Ons streven is om jaarlijks ongeveer één burgerberaad te
- 1186 organiseren.

- 1187 ➤ **Een constructief referendum.** Met een referendum kunnen inwoners het initiatief nemen om
- 1188 een voorgenomen besluit van de gemeenteraad voor te leggen aan alle Haarlemmers. D66 wil
- 1189 de initiatiefnemers van een referendum daarbij de mogelijkheid bieden om gelijktijdig een
- 1190 tegenvoorstel voor te leggen. D66 vindt dat er een grote verantwoordelijkheid ligt bij de
- 1191 gemeenteraad om zo goed mogelijk recht te doen aan een referendumsuitslag.

- 1192 ➤ **Een luide stem voor kinderen en jongeren.** D66 vindt het van groot belang dat de stem van
- 1193 kinderen en jongeren gehoord bij allerlei politieke keuzes die van grote invloed zijn op hun
- 1194 leven nu of in de toekomst. Wij zullen ons daarom blijvend inzetten voor de kinderraad, -
- 1195 burgemeester en de jongerenraad.

- 1196 ➤ **Meer ruimte voor de stem van Haarlemmers.** D66 wil het voor Haarlemmers eenvoudiger
- 1197 maken om een vraagstuk te agenderen in de gemeenteraad en hierop ook een reactie te krijgen
- 1198 van het college van B&W.

1199 ➤ **Bewoners ontwerpen mee bij herinrichting van straten.** Als straten, pleinen of buurten
1200 heringericht worden, hebben bewoners, ondernemers en organisaties een belangrijke stem bij
1201 het maken van ontwerpkeuzes. Op deze manier maken we vaker via bijvoorbeeld co-creatie
1202 samen de stad van de toekomst.

1203

1204 **Gemeentelijke slagkracht vergroten**

1205 Zorgvuldige en daadkrachtige uitvoering van democratisch genomen besluiten, zijn cruciaal voor een
1206 vitale democratie. D66 zet daarom in op het vergroten van de gemeentelijke slagkracht. In een tijd met
1207 arbeidsmarktkrapte en dreigende kortingen op het budget van gemeenten is creatieve en realistische
1208 aanpak cruciaal.

1209 ➤ **Optimale inzet van ambtelijke capaciteit.** Na vaststelling van het collegeakkoord wordt een
1210 slagkrachtanalyse gemaakt, zodat we de beschikbare ambtelijke capaciteit optimaal inzetten
1211 en waar nodig de uitvoeringscapaciteit van de gemeentelijke organisatie tijdig
1212 vergroten. Belangrijke uitgangspunten voor de inzet van ambtelijke capaciteit zijn een goede
1213 balans tussen beleid maken en uitvoeren, en een voorkeur voor de inzet van vaste krachten in
1214 plaats van tijdelijke inhuur.

1215 ➤ **Uitbreiden digitale dienstverlening.** D66 wil dat de gemeente de ingeslagen weg voortzet om
1216 digitale dienstverlening uit te breiden. Een deel van de hierdoor bespaarde menskracht wordt
1217 ingezet om Haarlemmers met beperkte digitale vaardigheden extra ondersteuning te bieden.

1218 ➤ **Gebruiksvriendelijker website.** De website van de gemeente heeft een verbeterslag om
1219 begrijpelijk en toegankelijk te zijn voor alle inwoners.

1220 ➤ **Right to challenge.** Dankzij D66 hebben Haarlemmers die een bestaande voorziening of
1221 gemeentelijke taak willen overnemen hiertoe mogelijkheid. Dit noemen we het *right to*
1222 *challenge*. Er zijn alle diverse succesvolle voorbeelden en wat D66 betreft volgen er de
1223 komende jaren nog veel meer.

1224 ➤ **Een jaarlijkse verantwoordingsdag.** Jaarlijks organiseert de gemeente Haarlem een
1225 verantwoordingsdag waarin ze met de inwoners van Haarlem op een toegankelijke manier haar
1226 succes en tegenvallers deelt.

1227 ➤ **Samenwerking buurgemeenten.** D66 hecht aan goede samenwerking met onze
1228 buurgemeenten, zodat we de uitdagingen in onze regio optimaal aanpakken. Wij staan daarom
1229 open voor verdergaande samenwerking met onze buurgemeenten.

1230

1231 Veiligheid

1232 *In deze tijden van (geo)politieke spanningen, polarisatie en criminele ondermijning is het belangrijker*
1233 *dan ooit dat we op de gemeente kunnen bouwen als het op veiligheid aankomt.*

1234 *Dat is zo eenvoudig nog niet, want er komen steeds meer uitdagingen op het bord van de gemeente te*
1235 *liggen: van de handhaving op verkeersovertredingen tot het gedwongen sluiten van gebouwen. D66*
1236 *Haarlem luistert daarom extra aandachtig naar de ervaringen van deskundigen en de signalen uit de*
1237 *samenleving. We laten ons niet leiden door oneliners en vooroordelen.*

1238 *Op het gebied van veiligheid gaat het gelukkig ook vaak goed: uit onderzoek blijkt dat Haarlemmers*
1239 *zich steeds veiliger voelen in hun stad. Maar liefst 77% van de Haarlemmers voelt zich veilig in hun*
1240 *eigen buurt. Toch zijn problemen als handhavingscapaciteit, overlast en discriminatie hardnekkig. D66*
1241 *Haarlem zet daarom in op het zoveel mogelijk voorkomen van misdaad en overlast. We pakken*
1242 *meldingen zo vroeg mogelijk op en werken nauw samen met de buurt, onderwijs, zorg en ouders. Wij*
1243 *zetten in op het voorkomen van (jeugd)criminaliteit, zetten de wijkgerichte aanpak door en richten ons*
1244 *op het vergroten van de veiligheid van vrouwen. Samen zorgen we voor een veilige stad.*

1245

1246 Samen geven we overlast en criminaliteit geen kans

1247 Misdaad raakt de hele buurt. Van uitgaansgeweld in het centrum, brandstichting in Haarlem-Oost en
1248 jeugdoverlast in Noord tot woninginbraken in Zuid-West, explosies door vuurwerk in Schalkwijk en in
1249 brand gezette auto's door heel Haarlem. D66 wil meer gebruik maken van de kracht van onze
1250 Haarlemse buurten om misdaad te voorkomen. Dat doen we door positieve buurtinitiatieven te
1251 steunen. Denk hierbij aan signaleren van onveilige situaties en het helpen bij buurtfeesten en -
1252 evenementen. Daarbij omarmen we bestaande initiatieven - zoals de buurtouders in Delftwijk en
1253 Molenwijk.

1254 Daarbij hebben we speciale aandacht voor onze jeugd. De afgelopen tijd hebben verschillende buurten
1255 in Haarlem overlast door jongeren. Ook jongeren zelf hebben hier veel last van. De aanpak van
1256 jeugdcriminaliteit en -overlast moet een prioriteit blijven. D66 wil de aanpak van overlast versterken
1257 door te investeren in een perspectief voor onze jeugd. Zo stellen initiatieven als @ease jongeren in
1258 staat om laagdrempelig hun problemen met leeftijdsgenoten te bespreken. We reageren niet alleen ad
1259 hoc op jeugdoverlast, maar lossen de problemen van onze jongeren gezamenlijk op.

1260 Misdaad staat zelden op zichzelf, maar is vaak het gevolg van problemen in het sociaal domein. Denk
1261 hierbij aan verzuim op school of schooluitval, problemen met (mentale) gezondheid, huiselijk geweld
1262 of schulden. D66 wil dat de gemeente samen met scholen, ouders, (jeugd)zorg en organisaties uit de
1263 buurt optrekt om zorgwekkende signalen vroegtijdig op te pakken en in te zetten op preventie.

1264 D66 Haarlem zet in op:

1265 ➤ **Positieve buurtinitiatieven.** Wij betrekken buurtbewoners bij het verbeteren van de
1266 leefbaarheid van hun buurt. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de buurtouders die door hun
1267 buurt lopen om overlast tegen te gaan en een goede sfeer bevorderen. Vanuit de gemeente
1268 ondersteunen we deze initiatieven met subsidies en trainingen.

- 1269 ➤ **Investerings voor en mét jongeren.** D66 Haarlem wil investeren in jeugdwerkers, buurthuizen
 1270 en sportfaciliteiten. We betrekken de jongeren uit de buurt bij deze plannen. Hiermee maken
 1271 we jongeren onderdeel van de oplossing tegen overlast.
- 1272 ➤ **Jeugdcriminaliteit voorkomen.** Voor de jongeren die het meest kwetsbaar zijn om de
 1273 criminaliteit in te glijden is méér nodig. Naar het voorbeeld van steden als Arnhem en Breda
 1274 moet de gemeente Haarlem deze jongeren intensief naar een baan of een opleiding
 1275 begeleiden.
- 1276 ➤ **Samenwerken met onderwijs, zorg en ouders.** Voor misdaadpreventie is het belangrijk dat
 1277 signalen uit het onderwijs en zorg goed terechtkomen bij de gemeente en de politie. D66 wil
 1278 deze samenwerking de komende jaren verder versterken.

1279

1280 Haarlem in veilige handen

1281 Sinds enkele jaren werkt de gemeente Haarlem met een wijkgerichte aanpak van criminaliteit. Daarbij
 1282 heeft de gemeente bijzondere aandacht voor de Waarderpolder, Rozenprieel en Meerwijk. D66 is groot
 1283 voorstander van deze aanpak en heeft hier ook voor gepleit in het huidige coalitieakkoord *Actie!*. Een
 1284 wijkgerichte aanpak doet namelijk recht aan de specifieke uitdagingen die een bepaalde wijk heeft op
 1285 het gebied van veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid. Bij deze aanpak reageren we niet alleen
 1286 maar op meldingen, maar vergroten ook het woonplezier, vertrouwen en de meldingsbereidheid van
 1287 buurtbewoners.

1288 Handhaving op overtredingen en overlast blijft wel een aandachtspunt in Haarlem. Al jaren kampt de
 1289 politie in de regio Haarlem met capaciteitsproblemen. Daardoor wordt er steeds meer verwacht van
 1290 onze handhavers (boa's). Sinds kort zijn daarom onze boa's – naast bodycams – voorzien van een korte
 1291 wapenstok. D66 is hiermee akkoord gegaan. De evaluatie van de pilot in 10 gemeenten, de preventieve
 1292 werking van de korte wapenstok én het belang van het veiligheidsgevoel van onze boa's zijn de
 1293 belangrijkste redenen voor deze keuze. De komende jaren willen we – met oog op de capaciteit –
 1294 investeren in handhaving en duidelijke prioriteiten blijven stellen.

1295 D66 Haarlem zet in op:

- 1296 ➤ **Wijkgerichte aanpak van criminaliteit.** D66 steunt de huidige wijkgerichte aanpak. In deze
 1297 aanpak wordt nauw samengewerkt vanuit zorg en veiligheid. Daarbij hebben we bijzondere
 1298 aandacht voor preventie, sociaaleconomische omstandigheden van de inwoners en de
 1299 leefbaarheid in de wijk.
- 1300 ➤ **Druk op de politie en handhaving verlichten.** D66 Haarlem wil verder investeren in het aantal
 1301 boa's. De afgelopen tijd is er flink geïnvesteerd in structurele banen voor handhaving. Daarmee
 1302 zijn goede stappen gezet, maar we zijn er nog niet. Om de druk op de handhaving niet verder
 1303 te laten oplopen, blijven we prioriteiten stellen.
- 1304 ➤ **Landelijk vuurwerkverbod.** Sinds 2021 heeft Haarlem een lokaal vuurwerkverbod. Zoals D66
 1305 destijds al waarschuwde, blijkt dit verbod in de praktijk een wassen neus: de politie kan er
 1306 simpelweg niet op handhaven. Wij zijn daarom blij dat er een landelijk vuurwerkverbod komt
 1307 dat beter handhaafbaar is.

1308 ➤ **Aanpak opgevoerde fatbikes.** Er wordt steeds vaker gehandhaafd tegen opgevoerde fatbikes.
1309 Maar zonder goede regels blijft het dweilen met de kraan open. D66 heeft hard in Den Haag
1310 gelobbyd voor onder meer een leeftijdsgrens. D66 Haarlem rust niet totdat er betere regels
1311 voor e-bikes zijn.

1312 ➤ **Fraude voorkomen.** Oplichters worden steeds geraffineerder: van nepagenten aan de deur tot
1313 helpdeskfraude door “bankmedewerkers”. Te veel Haarlemse ouderen zijn hier de dupe van.
1314 Ook jongeren worden vaker online opgelicht. De gemeente moet hard blijven inzetten op het
1315 vergroten van de bewustwording rond fraude.

1316 ➤ **Realistisch drugsbeleid.** D66 wil drugscriminelen de wind uit de zeilen nemen. We steunen
1317 daarom een landelijke legalisering van de minst schadelijke drugs, zoals wiet en xtc. Als er
1318 nieuwe experimenten komen met legale verkoop en productie, willen we Haarlem hierbij laten
1319 aansluiten. Ook ondersteunen we voorlichting en de mogelijkheid om drugs gratis te laten
1320 testen.

1321

1322 Een veilige stad voor iedereen

1323 D66 staat pal voor een inclusieve stad. Haarlem is van ons allemaal. Net zoals de soort overlast per
1324 buurt erg verschilt, hebben ook verschillende groepen binnen onze Haarlemse bevolking hun eigen
1325 uitdagingen. Het is belangrijk dat de gemeente hier oog voor heeft.

1326 Een van die uitdagingen is de veiligheid van vrouwen. D66 vraagt aandacht voor intimidatie en
1327 grensoverschrijdend gedrag op straat en in het nachtleven. Zo is op ons initiatief de gemeente sinds
1328 2024 aangesloten bij het nationale programma Veilige Steden. De Haarlemse cultuur- en horecasector
1329 neemt ook actie, bijvoorbeeld met de campagne “Haarlem breekt de stilte”. D66 omarmt dit. De
1330 veiligheid van vrouwen thuis blijft ook een aandachtspunt. In 2024 heeft de gemeenteraad het
1331 initiatiefvoorstel femicide van D66 Haarlem aangenomen. De gemeente gaat nu hard aan de slag met
1332 het plan om geweld tegen vrouwen te stoppen.

1333 Ook blijven de toenemende meldingen van discriminatie een diepgeworteld probleem in onze stad. De
1334 afgelopen tijd hebben verschillende zorgwekkende signalen van anti-lhbtq+geweld, antisemitisme en
1335 islamofobie de lokale politiek bereikt. De afgelopen tijd waren er maar liefst drie gevallen van geweld
1336 tegen lhbtq+'ers in Haarlem. Het is onacceptabel dat Haarlemmers zomaar vanwege hun seksualiteit
1337 of genderidentiteit op straat worden aangevallen. Het probleem is ook breder. Het recente Pink Panel
1338 onderzoek laat zien dat de gemeenschap regelmatig discriminatie meemaakt. Helaas leidt maar een
1339 klein gedeelte van de incidenten tot een melding of aangifte. Hier blijft D66 inzetten op meer preventie,
1340 meldingsbereidheid bij incidenten en proactieve opvolging door de politie

1341 D66 Haarlem zet in op:

1342 ➤ **Huiselijk geweld aanpakken en femicide voorkomen.** We zorgen ervoor dat Haarlemmers en
1343 professionals de rode vlaggen van femicide herkennen en goed kunnen handelen. Daarnaast
1344 pleiten we via de gemeente voor meer gespecialiseerd personeel bij zorg, onderwijs, politie en
1345 OM en vaste contactpunten voor slachtoffers.

1346 ➤ **Het recht op abortus beschermen.** Het beëindigen van een zwangerschap is een diep
1347 persoonlijke kwestie. Wij vinden het onbestaanbaar dat bezoekers van de abortuskliniek

- 1348 worden geïntimideerd. Op ons initiatief geldt daar nu een bufferzone; wij willen dat anti-
1349 abortusbetogers alleen op gepaste afstand demonstreren.
- 1350 ➤ **Veilige straten en kroegen.** We trekken gezamenlijk op met horeca, sport en cultuur om paal
1351 en perk te stellen aan de onveiligheid op straat en in het nachtleven. Deze problematiek moet
1352 prioriteit blijven van de politie met in het bijzonder aandacht voor de veiligheid van vrouwen
1353 en Haarlemmers uit de lhbtq+-gemeenschap.
- 1354 ➤ **Discriminatie aanpakken.** D66 wil dat de gemeente in samenwerking met politie en betrokken
1355 organisaties het proces van aangifte zo laagdrempelig mogelijk maakt. Onderdeel daarvan is
1356 ook slachtoffers beter informeren over wat er met hun aangifte wordt gedaan. Samen met
1357 scholen en sportverenigingen stellen we de gevolgen van discriminatie aan de kaak.
- 1358 ➤ **De veiligheid van sekswerkers waarborgen.** We hebben extra aandacht voor de veiligheid van
1359 sekswerkers. Het is ook daarom belangrijk dat vrijwillige sekswork mogelijk blijft in de stad.
1360 Door sekswork de illegaliteit in te drukken, neemt de kans op uitbuiting namelijk toe.
- 1361 ➤ **Kwetsbare meisjes en jonge vrouwen beschermen.** Meisjesbesnijdenis, uithuwelijking en
1362 gedwongen achterlating in het buitenland zijn hardnekkige problemen. Ook in Haarlem. D66
1363 heeft oog voor deze problematiek. Samen met landelijke en lokale contactpunten zetten we in
1364 op het sneller herkennen van signalen en het ondernemen van actie.

1365

1366 Weerbaarheid in tijden van crisis

1367 In een wereld met toenemende (geo)politieke spanningen, cyberdreigingen en klimaatextremen moet
1368 Haarlem voorbereid zijn op crisissituaties. D66 wil dat onze stad weerbaar is: van langdurige
1369 stroomuitval tot digitale aanvallen. We maken structureel geld en capaciteit vrij voor een robuust
1370 weerbaarheidsbeleid dat verder gaat dan alleen reageren op incidenten.

1371 D66 Haarlem zet in op:

- 1372 ➤ **Lokale noodsteunpunten.** We richten in samenwerking met buurthuizen, scholen en
1373 sportverenigingen noodsteunpunten in waar bewoners terecht kunnen bij crises. Deze punten
1374 beschikken over noodstroom, communicatiemiddelen en eerste hulpvoorzieningen.
- 1375 ➤ **Noodwatervoorziening waarborgen.** We inventariseren en onderhouden noodwaterpunten,
1376 zoals openbare tappunten die ook bij stroomuitval werken. Samen met PWN maken we
1377 plannen voor waterdistributie bij langdurige uitval van de watervoorziening.
- 1378 ➤ **Weerbaarheidstrainingen voor inwoners.** We bieden trainingen aan zoals digitale
1379 weerbaarheid voor ouderen, EHBO-cursussen, en voorlichting over wat te doen bij
1380 stroomuitval of cyberaanvallen. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare groepen.
- 1381 ➤ **Crisisbestendige gemeentelijke dienstverlening.** We investeren in back-upsystemen,
1382 noodstroomvoorzieningen en alternatieve communicatiemiddelen zodat essentiële diensten
1383 zoals sociale dienstverlening en uitkeringen en de basisregistratie personen goed blijven
1384 functioneren.

1385 ➤ **Burgernetwerk voor wederzijdse hulp.** We stimuleren buurtapps en vrijwilligersnetwerken die
1386 in crisissituaties geactiveerd kunnen worden. Buurtbewoners weten wie hulp nodig heeft en
1387 wie hulp kan bieden.

1388 Financiën

1389 Haarlem is, mede dankzij D66, een financieel gezonde stad, met een sluitende begroting en een goed
1390 gevulde algemene reserve. Met publiek geld gaan we zuinig om en D66 heeft zich daar de afgelopen
1391 jaren ook voor ingezet binnen de coalitie. Daarin was er door het rijksbeleid minder geld beschikbaar
1392 voor structurele investeringen, maar wel voor incidentele investeringen. Ook de komende vier jaar
1393 verwachten we gelijksoortige financiële omstandigheden, uiteraard afhankelijk van de plannen van het
1394 nieuwe kabinet na de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober 2025. Dit heeft effect op de
1395 keuzeruimte in een volgende raadsperiode. D66 kijkt daarom ook vanuit een brede blik op welvaart
1396 naar de impact op Haarlemmers. Bij tegenvallers kijken we éérst naar ruimte in het systeem,
1397 prioritering in beleidsintensivering en -fasering, daarna zijn andere opties bespreekbaar. Zo proberen
1398 we bezuinigen op de kerntaken en belangrijke waarde die de gemeente heeft voor Haarlemmers zoveel
1399 mogelijk te voorkomen.

1400 D66 staat ook de komende periode voor een helder en prudent begrotingsbeleid. We zijn er trots op
1401 dat we door ons gevoerde begrotingsbeleid het 'ravijnjaar' 2026/2027 hebben weten af te wenden,
1402 ondanks blijvende onduidelijkheid rondom het Gemeentefonds vanuit het Rijk en de vele
1403 kabinetswissels. Waar tientallen gemeenten in Nederland in 2025 al keihard moesten bezuinigen,
1404 hebben wij middelen uit de algemene reserve ingezet om de kapitaalslasten te dekken, zodat we ook
1405 de komende jaren kunnen blijven investeren in de stad.

1406 De afgelopen jaren heeft D66 Haarlem ook ingezet op een realistisch begrotingsbeleid waarbij de
1407 ambities voor de stad en de realisatie (uitvoering) van die ambities dicht bij elkaar zijn gebracht. Want
1408 we weten dat niet-gerealiseerde plannen ook een schuld aan de stad en haar inwoners zijn. We zijn er
1409 alleen nog niet. Komende jaren zet D66 wederom in op het dicht bij elkaar brengen van de gestelde
1410 doelen of investeringen en de realisatie daarvan.

1411 Met de doorontwikkeling van het investeringsprogramma van Haarlem als sturingsinstrument heeft
1412 D66 (samen met de andere coalitiepartijen) een langlopend programma van 10 jaar ontwikkeld om
1413 beter zicht te houden op ontwikkelingen die buiten de huidige planingsperiode vallen. Uiteindelijk
1414 werken we toe naar een investeringsprogramma met een doorkijk van 15 jaar. Hiermee kunnen we ons
1415 ook beter voorbereiden op investeringen die we komende jaren gaan doen en zijn we transparant naar
1416 Haarlemmers.

1417 Ook komende periode zet D66 in op het vinden van voldoende capaciteit om al onze ambities
1418 daadwerkelijk uit te voeren. We realiseren ons dat dat lastig is, maar we zetten ons hier maximaal voor
1419 in. Daarnaast zullen we dynamisch blijven prioriteren gedurende de gehele raadsperiode. Dit betekent
1420 wel dat we mogelijk inzetten op minder nieuw beleid en focussen op uitvoering van bestaande plannen,
1421 zoals ook al opgenomen in het investeringsprogramma voor de komende 10/15 jaar.

1422 Wat betreft de woonlasten, worden de riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend vastgesteld en is
1423 daarmee geen politieke keuze. Mede door D66 is er de afgelopen jaren voor gekozen de
1424 onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningeigenaren alleen te laten stijgen met de inflatie. Hierdoor
1425 staat Haarlem nu niet meer in de top-10 van duurste grote gemeenten van Nederland als het gaat om
1426 de woonlasten. Enkele jaren terug was dat nog wel het geval. Ook komende periode houdt D66 oog
1427 voor wat we kunnen vragen van onze inwoners en waar de overheid zelf de hand op de knip moet
1428 houden.

- 1429 ➤ **Voldoende reserves.** De gemeente houdt voldoende reserves aan tegenvallers op te kunnen
1430 vangen en zet de algemene reserve in als dat meerjarig ruimte geeft op de begroting. Zoals het
1431 inzetten van de algemene reserve om de kapitaallasten te dekken zodat we komende periode
1432 en die daarna voldoende ruimte houden om te investeren in de stad. De maximale netto
1433 schuldquote blijft gehandhaafd op 120%.
- 1434 ➤ **Beperkte ruimte voor stijging lokale lasten.** D66 maakt zich sterk om stijging van woonlasten
1435 en gemeentelijke heffingen zo veel mogelijk te voorkomen of anders te beperken, maar
1436 realiseert zich ook dat een stijging soms onvermijdelijk kan zijn om alle gemeentelijke taken en
1437 noodzakelijke investeringen te kunnen (blijven) doen.
- 1438 ➤ **Doelmatigheid heeft prioriteit.** Wij letten op de kosten en zetten ons in om geen onnodige
1439 kosten te maken. Wij focussen bij investeringen op de rol die de gemeente heeft, en zijn kritisch
1440 op gemeentelijke investeringen die ook door de markt kunnen worden gedaan.